

92

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

Farg'ona davlat universiteti rektori
B.Shermuhammadov

2024 yil

5610200 – Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish
ta'lim yo'nalishi bitiruvchilari uchun mutaxassislik fanlaridan
YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI
DASTURI

Bilim sohasi:
Ta'lim sohasi:
Ta'lim yo'nalishi:

600000 – Xizmat sohasi
610000 – Xizmat ko'rsatish sohasi
5610200 – Mehmonxona xo'jaligini
tashkil etish va boshqarish

Ushbu dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2009-yil 22-maydagi 160-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risida NIZOM" (hozirga qadar mazkur Nizomga bir necha bor o'zgartirishlar kiritilgan bo'lib, 2018-yil 7-noyabrda 26-sonli buyrug'iga binoan so'nggi o'zgarish bo'lgan)ga asosan ishlab chiqildi.

Mutaxassis chiqaruvchi kafedra Iqtisodiyot va servis kafedrasi bo'lib, dastur Iqtisodiyot va servis kafedrasining 2024-yil 05.01 dagi 5-yig'ilishida muhokama qilingan hamda Iqtisodiyot fakultetning 2024-yil 26.01 dagi Kengashida ma'qullangan. Universitet kengashining 2024-yil 30.01 dagi 6-sonli yig'ilishida tasdiqlangan.

Tuzuvchilar: A.Mirzayev – Iqtisodiyot va servis kafedrasi mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
G. Xonkeldiyeva - Iqtisodiyot fakulteti dekani, iqtisodiyot fanlari doktori, professor.
D.To'xtasinova - Iqtisodiyot va servis kafedrasi dotsenti, PhD.
A.Mirsodiqov – Iqtisodiyot va servis kafedrasi katta dotsenti, PhD

Taqrizchilar: N.Jo'rayeva – Jahon va mintaq iqtisodiyoti kafedrasi mudiri, i.f.f.d., dotsent
A.Oripov – "Buxgalteriya hisobi va iqtisodiy tahlil" kafedrasi mudiri, i.f.f.d., dotsent

KIRISH

Mazkur dastur 5610200 – Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish yo'nalishi bitiruvchilarining to'rt yil mobaynida ixtisoslik fanlarini o'qib o'zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o'tkaziladigan Yakuniy Davlat Attestatsiyasi sinovlari bo'yicha ishlab chiqilgan.

2023/2024 o'quv yilida bitiruvchilarda O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2018-yil 25-avgustda 744-son bilan tasdiqlangan o'quv rejasidagi umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan o'tkaziladi.

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI O'TKAZILADIGAN FANLAR TARKIBI:

1. Iqtisodiyot nazariyasi (ixtisoslik fanlari)
2. Mijozlarga xizmat ko'rsatish texnologiyasi (ixtisoslik fanlari)
3. Turizm va mehmondo'stlik asoslari (ixtisoslik fanlari)
4. Mehmonxona marketingi (ixtisoslik fanlari)
5. Mehmonxona xizmatlari sifatini boshqarish (ixtisoslik fanlari)

“Iqtisodiyot nazariyasi” fanining mazmuni

Iqtisodiyot tushunchasi va turlari. Iqtisodiy faoliyatning mazmuni. Takror ishlab chiqarishning mazmuni va fazalari: ishlab chiqarish, taqsimot, ayirboshlash, iste'mol. Ehtiyojlarning mazmuni va ularning turkumlanishi. Ehtiyojlarning o'sib borishi qonuni. Iqtisodiy resurslarning mazmuni va turkumlanishi. Iqtisodiy resurslar va ehtiyojlarning qondirilish darajasi o'rtasidagi bog'liqlik. Iqtisodiyot oldidagi muammolar.

Iqtisodiyotga oid bilimlarning shakllanishi va rivojlanishi. Qadimgi Sharq va G'arb xalqlaridagi iqtisodiy g'oyalar. Iqtisodiyot nazariyasining fan sifatida shakllanishidagi asosiy oqimlar: merkantilizm, fiziokratlar, ingliz klassik iqtisodiy maktabi, marksizm va marjinalizm. Hozirgi zamon iqtisodiyot nazariyasidagi asosiy oqimlar.

Iqtisodiyot nazariyasi fanining predmeti to'g'risida turlicha yondashuvlar. Iqtisodiyot nazariyasi fanining predmeti. Iqtisodiy hodisa va jarayonlar. Moddiy va ma'naviy ne'matlarni ishlab chiqarish, taqsimlash, ayirboshlash va iste'mol qilish jarayonidagi iqtisodiy munosabatlar.

Iqtisodiyot nazariyasi fanining vazifalari. Iqtisodiyot nazariyasining boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi. Iqtisodiyot nazariyasi - barcha iqtisodiy fanlarning uslubiy poydevori va davlat iqtisodiy siyosatining ilmiy asosi ekanligi. Hozirgi zamon iqtisodiy tafakkurining shakllanishida, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish muammolarini tahlil qilish va bilishda iqtisodiyot nazariyasi fanining roli. Iqtisodiyot nazariyasi fanining talaba-yoshlar ongida ilmiy dunyoqarashni shakllantirishda va milliy istiqlol g'oyasini singdirishdagi ahamiyati.

Iqtisodiy qonunlar va kategoriyalar. Iqtisodiy qonunlarning turkumlanishi.

Iqtisodiy hodisa va jarayonlarni bilish usullari: iqtisodiy qonunlar, hodisalar va jarayonlarni ilmiy bilishning dialektik qoidalari, ilmiy abstraksiya, induksiya va deduksiya, tahlil va sintez, mantiqiylik va tarixiylikning birligi, ikki tomonlama yondashuv, empirik usul va farazlardan foydalanish. Mikro va makroiqtasodiy tahlil. Iqtisodiy tahlilda matematik, statistik va grafik usullardan foydalanish. Pozitiv va normativ usullar. Mamlakatimiz Prezidenti

Sh.Mirziyoyev ma'ruzalarini va O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasini o'rganishning ilmiy uslubiy ahamiyati.

Ishlab chiqarish jarayoni va uning natijalari. Ishlab chiqarishning ahamiyati to'g'risidagi turli maktab vakillarining fikr va qarashlari. Ishlab chiqarish omillari va ularning turkumlanishiga turlicha yondashuvlar. Ishlab chiqarish omillarining o'zaro bog'liqligi va bir-birining o'rnini bosishi.

Ishlab chiqarish jarayonining mazmuni va uning iqtisodiy asoslari. Ishlab chiqarishning tarkibiy tuzilishi. Ishlab chiqarish jarayonining ikki tomoni. Qisqa va uzoq davrdagi ishlab chiqarish. Ishlab chiqarishning jamiyat hayotidagi ahamiyati. Ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatishning o'zaro bog'liqligi. Tovar va xizmatlar nafliligi va qiymatining yaratilishida ishlab chiqarish omillarining roli.

Ishlab chiqarishning umumiy va pirovard natijalari. Yalpi ijtimoiy mahsulot – takroriy hisob. Oraliq mahsulot, pirovard mahsulot, qo'shilgan mahsulot, sof mahsulot. Zaruriy va qo'shimcha mahsulot. Qo'shimcha mahsulot normasi va massasi. Qo'shimcha mahsulotning zarurligi va ahamiyati. Ishlab chiqarish funksiyasi. Umumiy, o'rtacha va so'nggi qo'shilgan mahsulot, ularni hisoblash tartibi. So'nggi qo'shilgan omil unumdorligi. Unumdorlikning pasayib borish qonuni.

Ishlab chiqarish imkoniyatlari tushunchasi. To'la bandlik. Ishlab chiqarish imkoniyatlari chegarasi. Ishlab chiqarish imkoniyatlari egri chizig'i. Muqobil xarajatlar. FTT va ishlab chiqarish imkoniyatlari chegarasining kengayishi. O'zbekistonda 2022-2026 yillarda yuqori texnologiyali qayta ishlash tarmoqlarini, eng avvalo, mahalliy xomashyo resurslarini "chuqur qayta ishlash" asosida yuqori qo'shimcha qiymatli tayyor mahsulot ishlab chiqarishni jadal rivojlantirish.

Ishlab chiqarish samaradorligi. Iqtisodiy resurslarni tejash qonuni. Mehnat unumdorligi va unga ta'sir qiluvchi omillar. Samaradorlikni belgilovchi ko'rsatkichlar tizimi. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirish omillari: FTTning evolyutsion va revolyutsion shakllari, mamlakatimizda iqtisodiyotni tarkibiy o'zgartirish, modernizatsiyalash va diversifikatsiya qilish jarayonlarining davom ettirilishi. Mamlakatimiz Prezidenti Sh.Mirziyoyev ma'ruzalarida va O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasida ishlab chiqarishni jadal rivojlantirishga alohida e'tibor berilishi va uning sabablari. Ishlab chiqarishni mahalliyashtirishni rag'batlantirish siyosati.

Ijtimoiy-iqtisodiyot taraqqiyot bosqichlarini bilishga turli xil yondashuvlar: tarixiy-formatsion, madaniylashish (tsivilizasiya) darajasi, texnika va texnologik darajasi, iqtisodiy tizimlar o'zgarishi jihatidan yondashuv. Jamiyatning ishlab chiqaruvchi kuchlari. Ishlab chiqarish munosabatlari. Ishlab chiqarish usuli. Ijtimoiy-iqtisodiy formatsiya. Tsivilizatsiyaning tarixiy rivojlanish tiplari. Tsivilizatsiyalarning almashuvi nazariyasi. Ishlab chiqarishning texnologik usuli. Oddiy kooperatsiya, manufaktura va yirik mashinalashgan ishlab chiqarish. Industrlashishgacha bo'lgan jamiyat, industrlashgan jamiyat, yuqori industrlashgan (axborotlashgan) jamiyat.

Iqtisodiy tizim tushunchasi. Iqtisodiy tizim modellari: an'anaviy iqtisodiyot, ma'muriy-buyruqbozlik iqtisodiyoti, bozor iqtisodiyoti. Bozor iqtisodiyotining bosqichlari: erkin raqobatga asoslangan va hozirgi zamon bozor iqtisodiyoti. Mulkchilik munosabatlarining iqtisodiy mazmuni. Mulk obyekti va subyekti. Mulkchilikning iqtisodiy va huquqiy jihatlari. Mulk shakllarining tasniflanishi. Davlat mulki, jamoa mulki, shaxsiy mulk, xususiy mulk va aralash mulk.

Iqtisodiyotni isloh qilishda mulkchilikning o'rne. Mulkchilik shakllarini o'zgartirish usullari: milliyalashtirish, davlat tasarrufidan chiqarish va xususiyalashtirish. Davlat mulkini xususiyalashtirishning usullari.

Iqtisodiyotni isloh qilishda mulkchilikning o'rne. Mulkchilik shakllarini o'zgartirish usullari: milliyalashtirish, davlat tasarrufidan chiqarish va xususiyalashtirish. Davlat mulkini xususiyalashtirishning usullari. O'zbekiston Respublikasida mulkchilikni davlat tasarrufidan chiqarish va xususiyalashtirish jarayonini amalga oshirish bosqichlari.

2017-2021 yillarda davlat mulkini xususiyalashtirishni yanada kengaytirish va uning tartib-taomillarini soddalashtirish, xo'jalik yurituvchi subyektlarning ustav jamg'armalarida davlat ishtirokini kamaytirish, davlat mulki xususiyalashtirilgan obyektlar bazasida xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, xususiy mulk huquqi va kafolatlarini ishonchli himoya qilishni ta'minlash.

Ijtimoiy xo'jalik shakllari. Natural va tovar ishlab chiqarishning belgilari va farqlari. Tovar ishlab chiqarishning vujudga kelishi va rivojlanishi sabablari. Turli iqtisodiy maktab vakillarining natural va tovar ishlab chiqarish to'g'risidagi nazariyalari.

Tovar va uning xususiyatlari. Tovarining nafliligi va ayirboshlanish qobiliyati (qiymati). Tovar qiymatining miqdori. Individual va ijtimoiy zaruriy naflilik. Individual va ijtimoiy-zaruriy mehnat sarflari. Ijtimoiy-zaruriy ish vaqti. Mehnatning ikki yoqlama tavsifi: aniq mehnat va abstrakt mehnat. Mehnat unumdorligi va intensivligining tovar qiymati miqdoriga ta'siri.

Qiymatning mehnat nazariyasi. Qiymat qonuni. Tovar qiymati va narxining o'zaro farqlanish shart-sharoitlari. Keyingi qo'shilgan miqdor nafliligi nazariyasi. Umumiy va aniq naflilik. Naflilikning pasayib borishi. Qiymatning mehnat nazariyasi va keyingi qo'shilgan miqdor nafliligi nazariyasining o'zaro aloqasi hamda bir-birini to'ldirishi. Qiymat paradoksi.

Pulning kelib chiqishi va mazmuni. Pulning ratsionalistik va evolyutsion kontsepsiyalari. Qiymat shakllari. Pul to'g'risidagi metallistik, nominalistik va miqdoriy nazariyalar. Pulning asosiy vazifalari: qiymat o'lchovi, muomala vositasi, jamg'arish vositasi, to'lov vositasi. Narxlar o'lchovi (masshtabi). Hozirgi zamon pulining tabiati va mazmuni. Oltin va qog'oz pullarning o'zaro bog'liqligi. Naqd va kredit pullarning xususiyatlari.

O'zbekistonda milliy valyuta – so'mning muomalaga kiritilishi bosqichlari va ularning ahamiyati. Milliy valyuta barqarorligini oshirish vazifalarini hal etish borasidagi dasturlar.

Bozor iqtisodiyotining mazmuni va uning rivojlanishi. Bozor iqtisodiyotining subyektlari: uy xo'jaliklari, tadbirkorlik sektori, davlat sektori va bank. Bozor iqtisodiyotining asosiy belgilari. Bozor tizimining o'z-o'zini tartibga soluvchi mexanizmi. Klassik va hozirgi zamon bozor iqtisodiyoti, ularning umumiy tomonlari va farqlari. Zamonaviy bozor xo'jaligi modellari.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida doimiy muammolarni hal qilish va resurslardan samarali foydalanish yo'llari.

Bozor iqtisodiyotining afzalliklari. Resurslarni taqsimlashning samaradorligi. Iqtisodiy faoliyat va tanlov erkinligi. Iqtisodiy subyektlar harakatining ta'minlanishi. Bozor iqtisodiyotining boshqa ijobiy jihatlari. Bozor iqtisodiyotining asosiy ziddiyatlari va salbiy jihatlari.

"Bozor" va "bozor iqtisodiyoti" tushunchalarining o'zaro farqlanishi. Bozorning mazmuni va asosiy belgilari. Bozor mexanizmi. Bozorning obyektlari va subyektlari. Bozorning vazifalari. Bozorning turkumlanishi. Resurslar, mahsulotlar va daromadlarning doiraviy aylanishi.

Bozor infratuzilmasi. Bozor infratuzilmasi muassasalarini guruhlash yo'nalishlari. Bozor infratuzilmasi tarkibi.

Bozor iqtisodiyotiga o'tish davrining mazmuni. Bozor iqtisodiyotiga o'tish – barcha mamlakatlarga xos umumiy jarayon. Bozor iqtisodiyotiga o'tish yo'llari. Bozor iqtisodiyotiga o'tishning revolyutsion va evolyutsion shakllari. Ma'muriy-buyruqbozlikka asoslangan iqtisodiyotdan bozor iqtisodiyotiga o'tishning xususiyatlari. O'tish davrida bozor iqtisodiyotini shakllantirishning asosiy yo'nalishlari.

O'tish davri iqtisodiyotining asosiy belgilari. Bozor iqtisodiyotiga o'tishning milliy modellari. Mamlakatimiz Birinchi Prezidenti I.Karimovning bevosita rahbarligida ishlab chiqilgan bozor iqtisodiyotiga o'tishning "o'zbek modeli", uning tamoyillari va xususiyatlari. O'zbek modelida hozirgi davrdagi jahon moliyaviy iqtisodiy inqirozining salbiy ta'sirlaridan himoya vositasining mujassamlashganligi. O'zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o'tishning bosqichlari.

Iqtisodiy islohotlarning mazmuni. O'zbekistonda iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish kontsepsiyasi va strategiyasi hamda asosiy yo'nalishlari. Iqtisodiy islohotlarning bosqichlari va ularning vazifalari. O'zbekistonda islohotlarni chuqurlashtirish va iqtisodiyotni erkinlashtirishning asosiy yo'nalishlari.

Mamlakatni modernizatsiyalash jarayonining mazmuni va uning bozor iqtisodiyotiga o'tishni ta'minlashdagi ro'li. Modernizatsiyalash jarayonining tamoyillari, asosiy belgi va tarkibiy qismlari. Hozirgi davrda O'zbekistonda modernizatsiyalash jarayonlarining asosiy yo'nalishlari. 2022-2026 yillarda mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning ustuvor yo'nalishlari.

Talab tushunchasi. Individual talab va bozor talabi. Talab qonuni. Giffen samarasi. Talab egri chizig'i. Talab miqdoriga ta'sir qiluvchi omillar: iste'molchi didi, bozordagi iste'molchilar soni, ularning pul daromadi, o'rnini bosuvchi tovarlar narxi, kelajakda narx va daromadlarning o'zgarishi ehtimoli. Oliy va past toifali tovarlar. Engel qonuni. Engel egri chizig'i.

Taklif tushunchasi. Taklif qonuni. Taklif egri chizig'i. Taklif miqdoriga ta'sir ko'rsatuvchi omillar: resurslar narxi, ishlab chiqarish texnologiyasi, soliqlar va subsidiyalar, boshqa tovarlar narxi, narx o'zgarishining kutilishi, ishlab chiqaruvchilar soni. Iqtisodiy resurslarga talab va taklifning xususiyatlari.

Talab va taklif miqdorlarining mos kelishi. Qisqa va uzoq davrlarda talabning o'zgarishi. Bozor muvozanati. Xususiy va umumiy muvozanatlik. Talab va taklif egiluvchanligi va ularni belgilab beruvchi omillar.

Iste'molchi hatti-harakati nazariyasi. Iste'molchining afzal ko'rishi. Naflilik funksiyasi. So'nggi qo'shilgan naflilik. Naflilikni maksimallashtirish qoidasi. Iste'molchining muvozanatli holati. Befarqlik egri chizig'i. Befarqlik kartasi. Iste'molchi byudjetining cheklanganligi. Byudjet chizig'i. Narx va daromadlar o'zgarishining iste'molchi tanloviga ta'siri.

Raqobat vujudga kelishi to'g'risidagi turli nazariyalar. Raqobatning mohiyati va obyektiv asoslari. Raqobat mazmuniga turli tomondan yondashuv. Raqobatning vazifalari. Raqobatning turlari: tarmoq ichidagi va tarmoqlararo raqobat. Raqobat shakllari: sof raqobat, monopolistik raqobat, oligopoliya va sof monopoliya. Raqobatlashish usullari: narx vositasidagi va narxsiz raqobat, g'irrom va halol raqobat. Demping narxlarni qo'llash. Raqobat kurashining zamonaviy shakllari: mahsulot sifatini oshirish, mahsulotni yangilash, xizmat sifati, reklama, servis, marketing va h.k.

Monopoliyaning mohiyati va uning vujudga kelish sabablari. Ishlab chiqarish va kapitalning to'planishi va markazlashuvi. Monopoliyalarning turlari: sof monopoliya,

oligopoliya, monopsoniya. Tabiiy monopoliyalar. Legal va sun'iy monopoliyalar. Lerner koeffitsienti. Monopolistik birlashmalar shakllari. Monopoliyalarning afzalliklari va ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari. Shumpeter gipotezasi. Davlatning monopoliyaga qarshi tadbirlari. Rivojlangan mamlakatlarda monopoliyaga qarshi siyosat borasidagi tajribalar. Monopoliyaga qarshi qonunchilik.

O'zbekistonda raqobat muhitini shakllantirish borasidagi chora-tadbirlar. Mamlakatimizda raqobat muhitini kuchaytirishning zarurligi va yo'nalishlari. Monopoliyaga qarshi qonunchilikning shakllanishi. Monopolistik korxonalarni tartibga solish usullari. Milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar. Mamlakatimizda 2022-2026 yillarda iqtisodiyot tarmoqlari uchun samarali raqobatbardosh muhitni shakllantirish hamda mahsulot va xizmatlar bozorida monopoliyani bosqichma-bosqich kamaytirish.

Narxning mazmuni va uning obyektiv asoslari. Narx to'g'risidagi turli nazariyalar. Tovardagi ikki xil xususiyatlarning narxlardagi ifodasi. Narxning shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar. Bozor iqtisodiyoti sharoitida narxning vazifalari.

Narx turlari: ulgurji va chakana narxlar. Nufuzli, demping va dotasiyalangan narxlar. Shartnomaviy, erkin va tartibga solinuvchi narxlar. Hududiy, milliy va jahon bozori narxlari. Narx diapazoni. Narx pariteti.

Narx tashkil topishining bozor mexanizmi. Mukammal raqobat sharoitida narxning shakllanish xususiyatlari. Sotuvchi va xaridor narxlari. Monopoliya sharoitida narxning shakllanishi. Ommaviy taklif bo'yicha narx o'zgarishi. Monopsoniya sharoitida narxning shakllanishi. Ommaviy talab bo'yicha narxning o'zgarishi. Oligopoliya sharoitida narxning shakllanishi. "Ergashish" va "inkor etish" holatlari. Narx bo'yicha yetakchilik.

Narx siyosati va uning O'zbekistonda amalga oshirish xususiyatlari. Narxlarni erkinlashtirish yo'llari va bosqichlari.

Tadbirkorlik faoliyati nazariyasining rivojlanish bosqichlari. Tadbirkorlik faoliyatining mazmuni va rivojlanish shart-sharoitlari.

Tadbirkorlik faoliyatining shakllari: davlat, jamoa, xususiy, aralash va boshqa shakllar bo'g'ini. Korxonalar faoliyatining tashkil qilinishi. Aksiyadorlik jamiyati va aksiyadorlik kapitali. Aksiya va uning turlari. Aksiya kursi. Dividend va ta'sischi foydasi. Nazorat paketi. Obligasiyalar. Marketing, uning maqsadi, vazifalari va tamoyillari. Menejment – korxonalarni boshqarish tizimi sifatida. Menejmentning asosiy maqsadi va vazifalari.

O'zbekistonda kichik va oilaviy biznes hamda xususiy tadbirkorlikning yanada erkinlashtirilishi, rag'batlantirilishi va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi. Hozirgi davrda xususiy tadbirkorlik va kichik biznes rivoji yo'lidagi barcha to'siq va cheklovlarni bartaraf etish, unga to'liq erkinlik berish, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni keng rivojlantirish uchun qulay ishbilarmonlik muhitini yaratilishi.

Tadbirkorlik kapitalining mohiyati. Tadbirkorlik kapitali va uning harakatidagi ikki tomonlama xususiyatning namoyon bo'lishi. Tadbirkorlik kapitalining funksional shakllari: pul, unumli kapital va tovar. Kapitalning harakat bosqichlari. Tadbirkorlik kapitali turli shakllarining doiraviy aylanishi.

Tadbirkorlik kapitalining aylanishi. Asosiy va aylanma kapital, ularning farqli belgilari. Kapitalning aylanish vaqti va tezligi. Asosiy kapitalni takror ishlab chiqarish: jismoniy, ma'naviy va iqtisodiy eskirishi va qayta tiklanishi. Amortizasiya va uning normasi. Jadallashgan amortizasiya. Asosiy va aylanma kapitaldan foydalanish samaradorligi va uning ko'rsatkichlari. Asosiy kapitaldan foydalanish samaradorligini oshirish yo'llari. Tadbirkorlik kapitalini rivojlantirish bo'yicha qabul qilingan qonunlar, farmonlar, qarorlar va davlat

dasturlarining amalga oshirilishi.

Ishlab chiqarish xarajatlarini tadqiq etishdagi yondashuvlar. Ijtimoiy ishlab chiqarish xarajatlari. Korxona ishlab chiqarish xarajatlari. Ishlab chiqarish xarajatlarning mazmuni, tarkibi va turlari. Bevosita ishlab chiqarish xarajatlari va muomala xarajatlari. Ichki va tashqi xarajatlar. Doimiy va o'zgaruvchi xarajatlar. O'rtacha va umumiy xarajatlar. So'nggi qo'shilgan xarajatlar tushunchasi. Xarajatlarni minimallashtirish qoidasi.

Qisqa va uzoq muddatli davrda ishlab chiqarish xarajatlari. Natijalar o'zgarishiga unumdorlik pasayib borishi qonunining ta'siri. Ishlab chiqarish miqyosining ijobiy samarasi. Tannarx.

Korxona (firma)ning pul tushumlari va foydasi. Xarajatlar va daromadlar egri chizig'i. Zarar ko'rmaslik nuqtasi. Umumiy foyda. Foyda miqdoriga ta'sir ko'rsatuvchi omillar. Mahsulot qiymati tarkibi. Yalpi foydaning taqsimlanishi. Iqtisodiy foyda va buxgalteriya foydasining farqlanishi. Me'yordagi foyda. Sof foyda. Foyda normasi va massasi hamda ularni hisoblash. Foyda normasiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar.

Korxonalarining bankrot bo'lishi (sinishi) va sanksiya qilinishi. Korxonalar foydasini maksimallashtirish sharti va uni ko'paytirish yo'llari.

Foyda miqdorini ko'paytirishda moddiy resurslarni tejashning ahamiyati. 2022 - 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi va uning ustuvor yo'nalishlarida belgilangan mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish hamda mahsulotlari samaradorligini oshirish bo'yicha belgilangan asosiy vazifalar.

Yaratilgan mahsulot va daromadlarning taqsimlanish tamoyillari. "Ishlab chiqarishning uch omili", qo'shilgan omil unumdorligi va boshqa nazariyalar. Mazkur nazariyalarning kamchiliklari. Yaratilgan mahsulotni taqsimlashning asosiy yo'nalishlari.

Ish haqi to'g'risida turlicha nazariyalar. Ish haqining iqtisodiy mazmuni. Nominal va Real ish haqi. Real ish haqining darajasi va o'zgarishiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar. Ish haqining tabaqalanishi. Ish haqini tashkil qilish shakllari va tizimlari. Tarif tizimi. Minimal ish haqi.

Mehnat munosabatlari. Mehnat shartnomalari. Kasaba uyushmalarining tadbirkorlar va davlat bilan o'zaro munosabatlari. Kasaba uyushmalarining ish haqi darajasini oshirish yo'llari. Ishchi kuchi talabi va taklifini o'zgartirish. Jamoa shartnomalari va ijtimoiy sug'urta tizimi. Ochiq va yopiq turdagi kasaba uyushmalarining ish haqi darajasiga ta'siri. Mehnat munosabatlarini tartibga solishda davlatning roli.

Davlatning ish haqi siyosati. Respublikada mehnatni rag'batlantirish, ish haqini ko'paytirish va aholi daromadlari o'sishini ta'minlashga qaratilgan siyosatni amalga oshirilishi. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirishda belgilangan ish haqi, pensiya, stipendiya va ijtimoiy nafaqalar hajmini izchil oshirish.

Agrar munosabatlar va ularning bozor tizimidagi xususiyatlari. Yerning resurs sifatidagi o'ziga xos xususiyatlari. Yerning tabiiy va iqtisodiy unumdorligi. Qishloq xo'jaligida takror ishlab chiqarishning o'ziga xos xususiyatlari. Yer – mulkchilik va xo'jalik yuritish obyekti. Yerga egalik va yerdan foydalanish huquqi.

Yer rentasi mazmuniga bo'lgan turli xil yondashuvlar va yer rentasining tarixiy shakllari. Yer rentasining mazmuni va turlari: differentsial renta, absolyut renta, monopol renta, undirma sanoat va qurilish uchastkalaridan olinadigan renta. Ijara haqi. Yerning narxi va uni belgilovchi omillar.

Agrosanoat integratsiyasi. Agrobiznes va uning turlari. Dehqon va fermer xo'jaliklari. Agrofirma, agrosanoat kombinati.

O'zbekistonda agrar islohotlarni amalga oshirishning asosiy yo'nalishlari. O'zbekistonda yerga mulkchilik munosabatlari. Yerning meliorativ holatini yaxshilash choralari. Tomorqa xo'jaliklarining kengaytirilishi. Qishloq xo'jalik ishlab chiqarishi tarkibiy tuzilishini takomillashtirish. 2017-2021 yillarda qishloq joylarda ishlab chiqarishni modernizatsiyalash va ijtimoiy infratuzilmani jadal rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari.

O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining e'lon qilinishi va milliy iqtisodiyotning shakllanishi. Milliy iqtisodiyotning mazmuni va uning tuzilishi. Makroiqtisodiyot. Makroiqtisodiy tahlil va uning vazifalari. Asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlar.

Ijtimoiy takror ishlab chiqarish. Milliy mahsulotning iqtisodiy mazmuni va uning harakat shakllari. Yalpi milliy mahsulot va yalpi ichki mahsulot. Nominal va Real yalpi ichki mahsulot. Narx indeksi. Yalpi ichki mahsulotning tarkibiy tuzilishi. Sof milliy mahsulot, milliy daromad va shaxsiy daromad. Xufyona iqtisodiyot, uning o'lchamlari va namoyon bo'lish shakllari. Milliy mahsulot (YAIM)ni ko'paytirish omillari va yo'llari.

Milliy hisoblar tizimi. YaIMni hisoblashga qo'shilgan qiymatlar bo'yicha yondashuv. YaIMni hisoblashga sarf-xarajatlar bo'yicha yondashuv. Uy xo'jaliklarining iste'mol sarflari. Investitsion sarflar. Davlat sarflari. Chet elliklarning sarflari. YaIMni hisoblashga daromadlar bo'yicha yondashuv.

O'zbekiston iqtisodiyoti yetakchi tarmoqlarini modernizatsiya qilish, texnik va texnologik yangilashni jadallashtirish va uning ko'lamini kengaytirish, ishlab chiqarishni diversifikatsiyalash milliy mahsulotni ko'paytirishning ustivor yo'nalishi sifatida.

Yalpi talab tushunchasi va uning tarkibi. Yalpi talab egri chizig'i. Yalpi talab miqdoriga ta'sir etuvchi omillar: iste'mol sarflaridagi o'zgarishlar, investitsion sarflar, davlat sarflari, sof eksportdagi o'zgarishlar.

Yalpi taklif tushunchasi va uning tarkibi. Yalpi taklif egri chizig'i. Yalpi taklif egri chizig'idagi yotiq, oraliq va tik kesmalar. Yalpi taklif miqdoriga ta'sir qiluvchi omillar: resurslar narxining o'zgarishi, samaradorlikning o'zgarishi, huquqiy me'yorlarning o'zgarishi.

Yalpi talab va yalpi taklif o'rtasidagi muvozanat va uning o'zgarishi. AD-AS modeli. Yalpi talab va yalpi taklif egri chiziqlarining kesishishi. Xrapovik samarasi. Milliy bozorning to'yinganlik darajasi. Taqchillikning iqtisodiy tabiati va uni bartaraf qilish yo'llari.

Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi davom etib turgan va ayrim mamlakatlar o'rtasida ziddiyat kuchaygan hozirgi sharoitda yalpi talabning qisqarishi. Yalpi talabning oshishini qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari.

Iste'molning mazmuni va uning turlari. Iste'mol fondi va iste'mol sarflari. Jamg'arma va uning maqsadi. Iste'mol va jamg'arma o'rtasidagi nisbatning o'zgarishi. Iste'mol va jamg'arma darajasini belgilovchi omillar. Iste'mol va jamg'arma funktsiyasi. Iste'mol va jamg'arma hajmiga daromaddan tashqari ta'sir ko'rsatuvchi omillar. Iste'mol va jamg'armaga moyillik, o'rtacha moyillik, keyingi qo'shilgan moyillik hamda ularni aniqlash.

Jamg'arishning mazmuni va uning manbalari. Ishlab chiqarish va noishlab chiqarish maqsadidagi jamg'arish. Jamg'arish normasi. Nominal va real jamg'arish.

Investitsiyalarning mazmuni va vazifalari. Investitsiyalarning manbalari va tuzilishi. Investitsiyalarga sarflar darajasini belgilovchi omillar. Yalpi va sof Investitsiyalar. Yalpi Investitsiya va amortizatsiya nisbati o'zgarishining iqtisodiyotga ta'siri. Investitsiya funktsiyasi.

Jamg'arma va Investitsiya o'rtasidagi nisbat. Jamg'arma va Investitsiya o'rtasidagi muvozanatning klassik va keynscha modellari, ular o'rtasidagi farqlar.

O'zbekistonda investitsion faoliyatni ta'minlash va uning shart-sharoitlari. Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda ichki Investitsiya manbalarni safarbar etish va chet el

Investitsiyalarini jalb qilishning ahamiyati. Tarkibiy o'zgarishlarni izchil amalga oshirishda qulay Investitsiya muhitining yaratilishi va takomillashtirilishi. 2017-2021 yillarda ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik jihatdan yangilash, transport-kommunikatsiya va ijtimoiy infratuzilma loyihalarini amalga oshirishga qaratilgan faol Investitsiya siyosatini olib borish.

Iqtisodiy taraqqiyotning mazmuni va ko'rsatkichlari. Iqtisodiy taraqqiyotning iqtisodiy o'sishdan farqli jihatlari. Iqtisodiy taraqqiyotning ekstensiv va intensiv turlari. Iqtisodiy o'sish nazariyalari, kontsepsiya va modellari. Iqtisodiy o'sishning keynscha va neokeynscha modellari. Kobb-Duglas modelining mazmuni. R.Xarrod va E.Domar modellari. V.Leontevning "xarajatlar-natijalar" modeli. "Nol darajadagi iqtisodiy o'sish" kontsepsiyasi.

Iqtisodiy o'sishning mazmuni, mezonlari va ko'rsatkichlari. Iqtisodiy o'sish sur'ati. "70 miqdori qoidasi". Iqtisodiy o'sishning alohida tomonlarini tavsiflovchi ko'rsatkichlar.

Iqtisodiy o'sishning omillari. Keyingi qo'shilgan ishlab chiqarish omillari unumdorligi ko'rsatkichlari. Real mahsulot o'sishini aniqlab beruvchi omillar.

Milliy boylik va uning tarkibiy qismlari. Moddiy-buyumlashgan, nomoddiy (intellektual) va tabiiy boylik.

Mamlakatning iqtisodiy salohiyati. O'zbekistonning iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalanish va iqtisodiy o'sish muammolari. Iqtisodiy o'sish samaradorligini ta'minlashda tabiiy, moddiy va moliyaviy resurslardan tejab-tergab foydalanishning ahamiyati.

Iqtisodiy muvozanat tushunchasi. Umumiqtisodiy va xususiy muvozanatlik. Turg'un va muttasil rivojlanib boruvchi muvozanatlik. Iqtisodiy muvozanatlik darajasini aniqlash usullari. Iqtisodiy muvozanatning amal qilish tamoyillari va namoyon bo'lish shakllari.

Iqtisodiy mutanosiblik va uning turlari. Mutanosibliklarning tasniflanishi. Mutanosibliklarni ta'minlash orqali milliy iqtisodiyotning muvozanatli rivojlantirilishi.

O'zbekistonda iqtisodiyotning tarkibiy o'zgartirish, diversifikatsiyalash modernizatsiyalash asosida mutanosibli rivojlantirilishi. Makroiqtisodiy barqarorlashtirish siyosatining amalga oshirilishi. Harakatlar strategiyasi bo'yicha milliy iqtisodiyotning mutanosibligi va barqarorligini ta'minlash, uning tarkibida sanoat, xizmat ko'rsatish sohasi, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik ulushini ko'paytirish.

Iqtisodiy rivojlanishdagi nomutanosibliklar va ularning namoyon bo'lish shakllari. Iqtisodiyotning tsikli rivojlanishi. Iqtisodiy tsikl fazalari. Tsiklik tebranishlar.

Iqtisodiy tsikl nazariyalari. Eksternal va Internal nazariyalar. Sof monetar nazariya. Yetarlicha iste'mol qilmaslik nazariyasi. Jamg'arish nazariyasi. Psixologik nazariya. Iqtisodiy tsikl turlari.

Iqtisodiy inqirozning mazmuni, sabablari va turlari. Pul-kredit sohasidagi inqiroz, valyuta inqirozi, birja inqirozi, ekologik inqiroz, tarmoqlar inqirozi, tarkibiy inqiroz, agrar inqiroz. Davriy, oraliq, nomuntazam inqirozlar. Ortiqcha ishlab chiqarish va taqchil ishlab chiqarish inqirozlari.

2008 yilda kelib chiqqan jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozining mohiyati, kelib chiqish sabablari va salbiy oqibatlari. Rivojlangan mamlakatlarning jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozidan chiqish borasidagi chora-tadbirlari. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozining O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri hamda uning oqibatlarini oldini olish va yumshatishga asos bo'lgan omillar.

Ishchi kuchining ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni. Ishchi kuchining takror ishlab chiqarilishi. Ishchi kuchining miqdor va sifat jihatdan aniqlanishi. FTTning ishchi kuchini sifat jihatdan

takomillashuviga ta'siri. Nufus qonuni. Aholining tabiiy o'sishi. Ishchi kuchi migratsiyasi va uning shakllari.

Ishchi kuchi bozori. Ishchi kuchiga talab va taklif hamda uni aniqlovchi omillar. Ishchi kuchining nafliligi va qiymati. Ishchi kuchi bozorining ijtimoiy-iqtisodiy xususiyatlari. Fillips egri chizig'i. Ishchi kuchining ayrim sohalardan bo'shashi va uni qayta taqsimlashning bozor mexanizmi.

Ishchi kuchi bandligi to'g'risida turli xil nazariyalar. Neoklassik, keynscha, monetaristik, institutsional-sosiologik maktab kontsepsiyalari. Shartnomaga asoslangan bandlik nazariyasi. Bandlik modellari. Moslashuvchan ishchi kuchi bozori kontsepsiyasi.

Ishsizlik va uning turlari. Friksion, tarkibiy va tsiklik ishsizlik. Institutsional, texnologik, hududiy, yashirin, turg'un ishsizlik. Ishsizlikning tabiiy darajasi. Ishsizlik darajasi va uni aniqlash. Ishsizlikning iqtisodiy va ijtimoiy oqibatlari. A.Ouken qonuni. Ishsizlik va inflyasiyaning o'zaro bog'liqligi.

O'zbekistonda 2022-2026 yillarda ishchi kuchi bandligini ta'minlash, ishsizlik darajasini kamaytirish, ishchi kuchi bozori mutanosibligi va infratuzilmasini rivojlantirish borasidagi davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari.

Moliyaning mazmuni va ahamiyati. Moliyaviy munosabatlarning obyektlari va subyektlari. Moliyaning vazifalari. Moliya tizimi va uning bo'g'inlari. Davlat byudjeti va uning moliyaviy resurslarni shakllantirishdagi ahamiyati. O'zbekiston Respublikasi davlat byudjetining tuzilishi.

Davlat byudjetining daromadlari va xarajatlari tarkibi hamda ularning egri chizig'i. Byudjet taqchilligi va davlat qarzlari, ularning iqtisodiyotga ta'siri. Davlat ichki qarzi. Davlat krediti. Davlat tashqi qarzi. 2022-2026 yillarda O'zbekistonda davlat byudjetining barcha darajalarida mutanosiblikni ta'minlash.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida soliqlar va uning vazifalari. Soliq solish tamoyillari. Soliq imtiyozlari. Soliqlarning turkumlanishi. Laffer egri chizig'i. Soliq yuki va uning darajasini aniqlash. Soliq yukining taqsimlanishi. Moliyaviy siyosat. Fiskal (soliq-byudjet) siyosat.

O'zbekistonda soliq yukini kamaytirish va soliqqa tortish tizimini soddalashtirish hamda unifikatsiya qilish.

Pul muomalasi. Pul tizimi va uning tarkibiy qismlari. Muomala uchun zarur bo'lgan pul miqdorini aniqlash va unga ta'sir etuvchi omillar. Pul muomalasi qonunlari. Pulning aylanish tezligi. Pul miqdorini aniqlashga turlicha yondashuvlar. $MV=PQ$ tenglamasining amal qilishi. Pul agregatlari. Pul bozorida talab va taklif. Pul taklifi va uning multiplikatori.

Inflyasiya va uning kelib chiqish sabablari. Inflyasiya darajasi va sur'ati. Talab va taklif inflyasiyasi. Inflyasiya turlari: o'rmalab boruvchi, jadal va giperinflyasiya. Inflyasiyaning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari. Davlatning inflyasiyaga qarshi siyosati.

Kreditning mohiyati, vazifalari va turlari. Kredit munosabatlarining obyektlari va subyektlari. Kredit resurslarining manbalari. Kredit berish tamoyillari. Foiz stavkasi va uning darajasini aniqlovchi omillar. Kredit-pul tizimini davlat tomonidan tartibga solish.

Banklarning iqtisodiy mazmuni. Bank tizimi. Markaziy bank va uning vazifalari. Tijorat banklari va ularning vazifalari. Bank operatsiyalari va bank foydasining hosil bo'lishi. Bank tizimining takomillashtirilishi. IS-LM modelida byudjet-soliq va pul kredit siyosati.

O'zbekistonda milliy valyutani mustahkamlash siyosatining amalga oshirilishi. So'mning xarid quvvatini oshirib borish va barqarorligini ta'minlash. Inflyasiyaga qarshi aniq o'ylangan siyosat o'tkazish. Pul miqdorining o'sishini tovarlar va xizmatlar miqdorining tegishli darajada o'sishi bilan bog'lab olib borish. Milliy valyuta almashuv kursining barqarorligiga erishish.

2017-2021 yillarda ilg'or xalqaro tajribada qo'llaniladigan instrumentlardan foydalangan holda pul-kredit siyosatini yanada takomillashtirish, shuningdek valyutani tartibga solishda zamonaviy bozor mexanizmlarini bosqichma-bosqich joriy etish, milliy valyutaning barqarorligini ta'minlash.

Iqtisodiyotni tartibga solishning mohiyati va zarurligi. Iqtisodiyotni tartibga solishning klassik, monetaristik, keynscha nazariyalari.

Iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solishning maqsadi. Davlatning iqtisodiy o'rni va vazifalari: bozor munosabatlari qatnashchilarini huquqiy himoyalash, raqobatchilik muhitini vujudga keltirish; resurslar, mahsulotlar va daromadlarni qayta taqsimlash; iqtisodiyotning va pul muomalasining barqarorligini ta'minlash; tashqi iqtisodiy faoliyatni tartibga solish. Fan - texnika taraqqiyoti, tarkibiy, ijtimoiy va mintaqaviy siyosatni amalga oshirishda davlatning o'rni.

Davlatning iqtisodiyotni tartibga solishdagi bevosita va bilvosita usullari. Iqtisodiyotning davlat sektori va uning chegaralari. Davlat buyurtmalari va davlat xaridlari. Iqtisodiyotni bevosita tartibga solishning ma'muriy vositalari. Iste'molchi va ishlab chiqaruvchi ortiqchaligi. Pul-kredit siyosati. Monetar siyosat. Byudjet siyosati. Davlat iqtisodiy dasturlari. Tashqi iqtisodiy usullari.

Hozirgi sharoitda davlatning iqtisodiyotni tartibga solishdagi rolga qarashlarning o'zgarishi. O'zbekistonda 2022-2026 yillarda mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jarayonlarini tartibga solishda davlat ishtirokini kamaytirish, davlat boshqaruvi tizimini markazlashtirishdan chiqarish va demokratlashtirish, davlat-xususiy sheriklikni kengaytirish, nodavlat, jamoat tashkilotlari va joylardagi o'zini o'zi boshqarish organlarining rolini oshirish vazifalari.

Aholi daromadlari, ularning turlari va shakllanish manbalari. Nominal va Real daromad. Daromadlarning tabaqalanish sabablari va omillari. Turmush darajasi va sifati. Turmush darajasi va qashshoqlikning ko'rsatkichlari. Oila byudjeti: daromadlar va xarajatlar tarkibi. Farovonlikning eng quyi chegarasi. Turmush tarzi. Yashash minimumi. Iste'molchi savatchasi.

Daromadlar tengsizligi va uning darajasini aniqlash. Lorents egri chizig'i. Ditsel va jini koefficientlari. Kuznes gipotezasi. Bozor iqtisodiyoti sharoitida daromadlar tengsizligini keltirib chiqaruvchi umumiy omillar.

Daromadlarni davlat tomonidan qayta taqsimlash g'oyasi, maqsadi va dastaklari. Ijtimoiy to'lovlar. Ijtimoiy siyosat. O'zbekistonda bozor iqtisodiyoti sharoitida aholini ijtimoiy himoyalashning asosiy yo'nalishlari. Ichki iste'mol bozorini himoya qilish. Aholining kam ta'minlangan tabaqalarini ijtimoiy himoyalash va qo'llab-quvvatlash. Aholining real pul daromadlarini va xarid qobiliyatini oshirish, kam ta'minlangan oilalar sonini va aholining daromadlari bo'yicha farqlanish darajasini yanada kamaytirish.

Jahon xo'jaligining tashkil topishi, bosqichlari va asosiy belgilari. Jahon xo'jaligi subyektlari. Jahon mamlakatlarining iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari. Ishlab chiqarishning baynalminallashuvi. Xalqaro mehnat taqsimoti. Iqtisodiy o'zaro bog'liklikning o'sishi va bevosita xalqaro ishlab chiqarishning shakllanishi. Iqtisodiyotning baynalminallashuvida FTT va transmilliy kapitalning o'rni.

Globallashuv jarayonining mohiyati va asosiy yo'nalishlari. Jahon xo'jaligi globallashuvi jarayonlarining ziddiyatli tomonlari. Turli mamlakatlardagi iqtisodiy rivojlanishning bir tekisda bormasligi. Boy va qashshoq mamlakatlar o'rtasidagi farqning kuchayishi. Ekologik halokat tahdidlarining kuchayib borishi. Turli mamlakatlarda aholi soni o'zgarishining farqlanishi.

Hozirgi davrdagi jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozining vujudga kelishiga globallashtirish jarayonlarining ta'siri.

Xalqaro iqtisodiy munosabatlarning mazmuni va shakllari. Kapitalning xalqaro harakati. Ishchi kuchining xalqaro migratsiyasi. Fan-texnika yutuqlarining xalqaro ayirboshlanishi. Jahon infratuzilmasining rivojlanishi.

Jahon xo'jaligi aloqalarini xalqaro tartibga solish. Moliya, valyuta va kredit, jahon savdosi sohasidagi tartibga soluvchi tuzilmalar.

O'zbekistonda 2022-2026 yillarda chuqur o'ylangan, o'zaro manfaatli va amaliy tashqi siyosat sohasidagi ustuvor yo'nalishlar, davlat mustaqilligi, suverenitetini mustahkamlash, mamlakatning xalqaro munosabatlarning teng huquqli subyekti sifatidagi o'rnini va rolini oshirish, rivojlangan demokratik davlatlar qatoriga kirish, O'zbekistonning yon-atrofida xavfsizlik, barqarorlik va ahil qo'shnichilik muhitini shakllantirish.

Xalqaro iqtisodiy integrasiya jarayonlari to'g'risidagi turlicha nazariyalar va ularning asosiy yo'nalishlari. Xalqaro iqtisodiy integrasiyaning mazmuni. Xalqaro iqtisodiy integrasiyaning asosiy shakllari. Xalqaro iqtisodiy integrasiya jarayonini taqozo qiluvchi omillar. Jahondagi asosiy integrasion guruhlarining amal qilish xususiyatlari. Ochiq iqtisodiyot va uning o'ziga xos belgilari.

Davlatlararo iqtisodiy integrasiyaning rivojlanishidagi shart-sharoitlar. Turli mintaqalardagi asosiy integrasion guruhlar. Evropa Ittifoqi (EI), Erkin savdo to'g'risida Shimoliy Amerika bitimi (NAFTA), Janubi-Sharqiy Osiyo mamlakatlari assosiasiyasi (ASEAN), mustaqil davlatlar Hamdo'stligi (MDH).

O'zbekistonning jahon iqtisodiyotiga qo'shilishining shart-sharoitlari. Respublikaning jahon xo'jaligiga integrasiyalashuvining global, transkontinental, mintaqalararo, mintaqaviy darajalari. O'zbekiston tashqi iqtisodiy faoliyatining asosiy yo'nalishlari.

O'zbekistonning turli mamlakatlar bilan o'zaro manfaatli ikki tomonlama hamkorlik aloqalarining kuchayib borishi, mamlakatimizda ochiq industrial iqtisodiy hududlarning rivojlanishi. O'zbekistonning yaqin qo'shni mamlakatlar bilan iqtisodiy hamkorligining kuchayishi.

Xalqaro savdo to'g'risidagi turli xil nazariyalar. Mutlaq ustunlik va qiyosiy ustunlik nazariyalari. Xeksher-olin-Samuelsson modeli. Ishlab chiqarish omillari nisbati nazariyasi. Ishchi kuchi malakasi modeli. Muqobil xarajatlar modeli. Tovarning hayotiy tsikli nazariyasi.

Xalqaro savdoning mazmuni. Eksport va import, ular o'rtasidagi nisbatning o'zgarishi. Taqqoslama eksport ixtisoslashuvi koeffisienti. Eksport kvotasi. Eksport va import multiplikatori. Eksport va import hajmi o'zgarishining yalpi milliy ishlab chiqarish hajmiga ta'siri. Xalqaro savdoning xususiyatlari. Proteksionizm va erkin savdo siyosatlari. Eksportni rag'batlantirish usullari.

To'lov balansi va uning tarkibi. Tashqi savdo balansi. Absorbtsiya. Kapital harakati balansi. Rasmiy zahiralarining asosiy ko'rinishlari. Rasmiy zahiralar bo'yicha operatsiyalar. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozining vujudga kelishida tashqi qarz va tashqi savdo balansidagi nomutanosibliklar kuchayishining ta'siri.

Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari. Milliy va xalqaro valyuta tizimi. Jahon valyuta tizimining rivojlanish bosqichlari: oltin standart, oltin-devizli va suzib yuruvchi valyuta tizimi. Valyuta kursi va unga ta'sir ko'rsatuvchi omillar. Xarid qilish layoqati pariteti nazariyasi.

Valyuta-moliya sohasidagi davlatlararo tashkilotlar faoliyatining rivojlanishi. Xalqaro valyuta fondi. Evropa valyuta tizimi. Xalqaro tiklanish va taraqqiyot banki. Xalqaro moliyaviy

korporasiya. Iqtisodiy hamkorlik va rivojlanish tashkiloti. Evropa tiklanish va taraqqiyoti banki. Osiyo taraqqiyot banki.

“Iqtisodiyot nazariyasi” fanidan savollar

1. Iqtisodiyot tushunchasi va uning bosh masalasi nima?
2. Ehtiyoj nima? Uning qanday turlarini bilasiz?
3. Iqtisodiy resurs tushunchasiga va uning turlariga ta’rif bering.
4. Nima uchun hayotiy vositalarni ishlab chiqarish va yetkazib berish insonning turli xil faoliyatlari ichida eng asosiylari hisoblanadi?
5. Iqtisodiyot nazariyasi fanining predmeti nimadan iborat? U boshqa iqtisodiy fanlar ichida qanday o‘rin tutadi?
6. Iqtisodiyot nazariyasi fan sifatida shakllanishida qanday ilmiy maktab va yo‘nalishlar vujudga kelgan?
7. Iqtisodiyot nazariyasining qanday vazifalari mavjud? Bu vazifalarning bugungi kundagi ahamiyati nimalarda namoyon bo‘ladi?
8. Iqtisodiy qonunlar nima va ularning qanday turlari mavjud? Iqtisodiy qonunlarning iqtisodiy kategoriyalardan farqi nimada namoyon bo‘ladi?
9. Iqtisodiyot nazariyasini o‘rganishda qanday usullardan foydalaniladi?
10. Makroiqtisodiy tahlil bilan mikroiktisodiy tahlil o‘rtasidagi farq nimadan iborat?
11. Ishlab chiqarish omillari nimalardan iborat?
12. Kapital tushunchasiga ta’rif bering va uning tarkibiga nimalar kirishini tushuntirib bering.
13. Ishlab chiqarish jarayonining mazmunini va uning ikki tomonini tushuntiring.
14. Ishlab chiqarishning umumiy va pirovard natijalarini tushuntirib bering.
15. Yaratilgan mahsulotning natural va qiymat tarkibi nimalardan iborat?
16. Zaruriy va qo‘shimcha mahsulot nima, qo‘shimcha mahsulot normasi va massasi formulasini yozib tushuntiring.
17. Qo‘shilgan mehnat, qo‘shilgan kapital va qo‘shilgan mahsulot tushunchalarini izohlab bering.
18. So‘nggi qo‘shilgan mehnat va kapital unumdorligining pasayib borish qonunining mohiyati nima va u hozirgi davrda amal qiladimi?
19. Ishlab chiqarish usuli nima va uning tarkibiy qismlari nimalardan iborat?
20. Ishlab chiqarish usullarining eng muhim o‘ziga xos belgilarini ajratib ko‘rsating. Bir ishlab chiqarish usulining boshqasiga almashinishi sabablari haqida mulohaza bildiring.
21. Ishlab chiqarish texnologik usulining tarkibiy qismlarini sanab ko‘rsating. Fan-texnika taraqqiyotining ishlab chiqarish texnologik usuliga ta’siri qanday? Ishlab chiqarish texnologik usullarining bosqichlari bir-biridan nima bilan farqlanadi?
22. Iqtisodiy tizim nusxalarini farqlantiradigan asosiy belgilarini sanab ko‘rsating.
23. Mulkchilikning mohiyatiga ta’rif bering va uning turli shakllarining iqtisodiy mazmunini tushuntiring. Mulkchilikning iqtisodiy va huquqiy mazmunini ajratib ko‘rsating.
24. Mulk subyektlarining ko‘p darajali bo‘lishiga sabab nima? Mulkchilik shakllarining farqlanishi asosida nima yotadi?
25. Bozor iqtisodiyotiga o‘tish nima uchun mulkchilikning turli shakllarini taqozo qiladi? Davlat mulkini uning tasarrufidan chiqarish va xususiyashtirish nima uchun hozirgi bosqichda obyektiv zaruriyat hisoblanadi? Xususiyashtirish bosqichlari va shakllariga tavsif bering.
26. Xususiyashtirishning qanday usullarini bilasiz? Bu usullardan birini tanlab olishga

qanday omillar ta'sir ko'rsatadi?

27. Ijtimoiy xo'jalik shakllariga umumiy tavsif bering. Tovar ishlab chiqarish va bozorning vujudga kelishining umumiy shart –sharoitlarini tushuntiring.

28. Nima uchun tovarga naflilik (iste'mol qiymat) va almashuv qiymatining birligi sifatida qaraladi? Tovardagi bu ikki xil xususiyat nimadan kelib chiqadi?

29. Keyingi (so'nggi) qo'shilgan miqdor (tovar va xizmat) nafliligi nima va uning pasayish sababini tushuntiring.

30. Tovarlarining qiymatini aniqlashga bo'lgan quyidagi fikrlarga o'zingizni munosabatingizni bildiring:

a) ijtimoiy zaruriy mehnat sarflari bilan belgilanadi;

b) keyingi qo'shilgan tovarlarining nafliligi bilan aniqlanadi;

31. v) keyingi qo'shilgan tovarlarining nafliligi va ishlab chiqarish xarajatlari bilan aniqlanadi.

32. Pulning mazmunini va vujudga kelishining umumiy shart –sharoitlarini tushuntirib bering.

33. Oltin pul va qog'oz pul o'rtasidagi umumiylik va farqlarini ko'rsatib bering.

34. Qog'oz va kredit pullarning qadr–qiymati va barqarorligi nima bilan belgilanadi?

35. Bozor iqtisodiyotining mazmuni va asosiy belgilari nimalardan iborat?

36. Klassik va hozirgi zamon bozor iqtisodiyotining umumiy tomonlarini va farqlarini tushuntirib bering.

37. Bozor iqtisodiyotining afzalliklari va ziddiyatlari nimalardan iborat?

38. Bozor iqtisodiyotining asosiy ishtirokchilari kimlar va ular o'rtasidagi iqtisodiy aloqalar qay tarzda kechadi?

39. Bozor tushunchasining ta'rifini bering va uning asosiy vazifalarini ko'rsating.

40. Bozorni turkumlashda qanday mezonlar asos qilib olinadi? Ularni sanab ko'rsating.

41. Bozor iqtisodiyotiga o'tishning jahon tajribasida sinalgan asosiy yo'llari (modellari) ni ta'riflab bering. Ularning umumiy va o'ziga xos tomonlarini ko'rsating.

42. O'zbekistonning bozor munosabatlariga o'tish yo'li qanday xususiyatlarga ega? Respublika iqtisodiyotini isloh qilishga qanday tamoyillar asos qilib olinadi?

43. Bozor munosabatlarini bosqichma-bosqich qaror toptirish prinsipining mazmunini batafsil tushuntiring. Har bir bosqichning maqsad va vazifalarini to'laroq bayon qiling.

44. Respublikada iqtisodiyotni isloh qilish qanday yo'nalishlar bo'yicha amalga oshiriladi. Har bir yo'nalish bo'yicha o'zingizning fikr-mulohazalaringizni bildiring.

45. Bozor munosabatlariga o'tishda iqtisodiy islohotlar o'z oldiga qanday vazifalarni qo'yadi? Bu vazifalarning to'laroq tavsifini bering.

46. Bozor iqtisodiyotini shakllantirish davrida davlatning yetakchilik faoliyati nimadan iborat ekanligini tushuntirib bering.

47. O'zbekistonda bozor iqtisodiyotini qaror toptirishning qanday davlat dasturlarini bilasiz? Ular bir-biri bilan qanday bog'langanligini tahlil qiling.

48. Iqtisodiyotni erkinlashtirish va islohotlarni chuqurlashtirishning mazmunini tushuntiring. Respublikamizda iqtisodiyotni erkinlashtirish o'z oldiga qanday vazifalarni qo'yadi?

49. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash va isloh etishning asosiy ustuvor vazifalarini so'zlab bering.

50. Raqobatning mohiyati va maqsadini tushuntirib bering.

51. Raqobatning asosiy vazifalari nimalardan iborat? Bu vazifalarning bir-biridan farqini

ajratib ko'rsating.

52. Raqobat shakllariga tushuncha bering va ularning har biriga xos belgilarini ko'rsating.

53. Tarmoq ichidagi va tarmoqlararo raqobatning farqini tushuntirib bering.

54. Raqobatlashuvning demping narxlarni qo'llash usuli qanday sharoitlarda amalga oshiriladi?

55. Monopoliya nima va uning vujudga kelishining iqtisodiy asoslari nimalardan iborat? Monopoliyaning qanday turlari mavjud?

56. Kapitalning to'planishi va markazlashuvi o'rtasida qanday farq bor?

57. Tabiiy, legal va sun'iy monopoliyalarning bir-biridan farqlanishini ko'rsating.

58. Monopoliyaning ijobiy va salbiy tomonlari nimalarda namoyon bo'ladi?

59. Monopoliyaga qarshi siyosat va monopoliyaga qarshi qonunchilikning mohiyati qanday?

60. Raqobat muhitining shakllanishiga qanday omillar ta'sir ko'rsatadi?

61. Narxning iqtisodiy mazmunini uning vazifalari orqali tushuntirib bering. Narx asosiy turlarining qisqacha tavsifini bering.

62. Narxning tashkil topishi borasida qanday nazariyalar mavjud? Ularning afzallik va kamchilik tomonlarini ko'rsatib bering.

63. Narx siyosati nima? O'zbekistonda narx siyosati amalga oshirilishining qanday xususiyatlari mavjud?

64. Tadbirkorlik faoliyatiga ta'rif bering. «Tadbirkorlik faoliyati» va «biznes» tushunchalarini izohlang.

65. Tadbirkorlikning vazifalarini sanab ko'rsating. Nima uchun tadbirkor tahlika (tavakkalchilik) bilan faoliyat ko'rsatadi?

66. Tadbirkorlikning rivojlanish shart-sharoitlari nimalardan iborat?

67. Tadbirkorlikning shakllarini va ularning xususiyatlarini ko'rsating.

68. Hissadorlik jamiyatiga ta'rif bering. Aksiya nima, aksiya kursi qanday aniqlanadi? Aksiya kursiga ta'sir qiluvchi omillarni ko'rsating.

69. Tadbirkorlik kapitali nima? Uning tarkibiy tuzilishi qanday?

70. Tadbirkorlik kapitali ishlab chiqarish va muomala jarayonida qanday bosqichlardan o'tadi hamda qanday shakllarga kiradi?

71. Kapitalning aylanishiga tavsif bering. Aylanish vaqti qanday vaqtlarni o'z ichiga oladi? Ularga tushuncha bering.

72. Kapitalning aylanish tezligi qanday aniqlanadi? Kapitalning aylanish uzunligi ikki oyni tashkil qiladi deb faraz qilsak, bir yilda necha marta aylanadi va bir aylanishining uzunligi qancha davom etadi?

73. Unumli kapital asosiy va aylanma kapitalga qanday mezonlar bo'yicha ajratiladi? Asosiy va aylanma kapitalga tavsif bering.

74. Amortizatsiyaning iqtisodiy mazmuni nimadan iborat? Uning normasi qanday aniqlanadi?

75. Asosiy kapitaldan foydalanish samaradorligi qanday ko'rsatkichlar orqali aniqlanadi? Aylanma kapital va aylanma mablag'lardan foydalanish samaradorligi ko'rsatkichlarini tushuntiring.

76. Ishlab chiqarish sarf-xarajatlarining mohiyatini va tarkibini tushuntiring.

77. Ichki va tashqi xarajatlar o'rtasidagi farq nimadan iboratligini misol orqali tushuntiring.

78. O'rtacha doimiy, o'zgaruvchi va umumiy xarajatlarning mazmuni hamda ularning ahamiyatini tushuntirib bering.
79. Foydaning mazmuni va manbaini tushuntiring.
80. Iqtisodiy foyda va buxgalteriya foydasining farqi nimada? Ularning shakllanish tartibini tushuntirib bering.
81. Yalpi foydaning taqsimlanish tartibini tushuntirib bering. Mulkchilik va xo'jalik yuritish shakllarining turliligi foydaning taqsimlanish tartibiga qanday ta'sir ko'rsatadi?
82. Foyda massasiga ta'sir ko'rsatuvchi omillarni izohlab bering.
83. Ish haqi bilan zaruriy mahsulot o'rtasida qanday aloqadorlik mavjud?
84. Real ish haqi darajasi qanday omillar ta'siri ostida o'zgaradi?
85. Tarif tizimi o'z ichiga qanday tarkibiy qismlarni oladi? Ularning har birining ahamiyati va farqlanishini tushuntirib bering.
86. Agrar munosabatlarning mazmunini, iqtisodiy munosabatlarda tutgan o'rnini va xususiyatlarini ko'rsatib bering.
87. «Yerga egalik» va «yerdan foydalanish» tushunchalarini izohlang.
88. Yer rentasi nazariyalarining umumiy tomonlari va tub farqlarini ko'rsatib bering.
89. Yer rentasining asl mazmunini tushuntiring.
90. Differensial (I va II) va absolyut rentaning hosil bo'lish shart-sharoitlari, manbalari va taqsimlanishini tushuntirib bering.
91. Monopol renta nima?
92. Qazib oluvchi va undirma sanoatda renta qanday hosil bo'ladi?
93. «Ijara haqi» va «yer rentasi» ning farqlarini izohlang.
94. Agrobiznesning iqtisodiy mohiyatini tushuntiring va uning asosiy turlariga tavsif bering.
95. Agrosanoat majmuasi va agrosanoat integratsiyasi tushunchalari iqtisodiy mazmuniga o'z fikringizni bildiring.
96. Oddiy va kengaytirilgan takror ishlab chiqarishning farqi nimada? Ular iqtisodiyotning qanday ko'rinishlari uchun xos ekanligini izohlang.
97. Milliy iqtisodiyot tushunchasi nimani ifodalaydi? Uning qanday tarkibiy qismlari mavjud?
98. Makpoiqtisodiy ko'rsatkichlar nimalar va ular milliy iqtisodiyotda qanday rol o'ynaydi?

“Mijozlarga xizmat ko'rsatish texnologiyasi” fanining mazmuni

Turistik xizmatga qo'yiladigan talablar. Xizmat ko'rsatish sinflari. Turistik mahsulotni sotish jarayoni. Turistik mahsulotni sotish usullari. Turistik korxona ofisiga qo'yiladigan talablar. Turistik mahsulotni reklama qilish va sotish texnologiyasi. Turistik korxonaning mijozlar bilan munosabatlarini hujjatlashtirish. Turistik korxonalar mijozlari bilan hisob-kitoblarni tashkil etish.

Mehmonxonada xizmat ko'rsatish sikli. Mehmonxonalar bilan bog'lanish xizmatlari xodimlariga qo'yiladigan talablar. Mehmonxonalarda bron qilish xizmatini tashkillashtirish. Rezervatsiya xizmatining xususiyatlari. Buyurtma turlari. Mehmonxonalarda uchrashuv, ziyofat, turar joy xizmatlarini tashkil qilish. Mehmonxonalarda mijoz bilan hisob-kitoblar xizmatini tashkil qilish.

Mehmonxonalarda xizmatlarni tashkil qilish. Xona xizmati. Ishni tashkil qilish. Mehmonxona qabulxonasida xizmatni tashkil qilish. Qo‘shimcha xizmatlar, sog‘lomlashtirish va biznes-markaz xizmatlari. Xona xizmati. VIP mehmon xizmatlarini tashkillashtirish.

Umumiy ovqatlanishning tasnifi. Umumiy ovqatlanish joylarida xizmat ko‘rsatish. Umumiy ovqatlanish joylarida mijozlarga xizmat ko‘rsatish uchun savdo maydonchalarini tayyorlash. Umumiy ovqatlanish joylari hamda mehmonxona komplekslarida xizmat ko‘rsatish usullari. Mehmonxona majmualari restoranlarida ovqatlanish sharoiti. Nonushta turlari.

Umumiy ovqatlanishdagi xizmat turlari. Menyu va narxlar. Xar xil turdagi menyu. Menyu tuzish va dizayniga qo‘yiladigan talablar. Menyu tuzish qoidalari. Xizmat turlari. Nonushta, tushlik, kechki ovqat uchun stol sozlamalari. Umumiy ovqatlanish korxonalarida xizmat ko‘rsatish madaniyati. Mehmonlarga xizmat ko‘rsatish tartibi va ketma-ketligi. Ichimliklarni taklif qilish va xizmat qilish qoidalari. Idishlarni taklif qilish va taqdim etish qoidalari.

Banket va bayram tadbirlarini nishonlash xizmatini tashkil etish. Banket va bayram tadbirlariga tayyorgarlik. Banket va ziyofatlarning o‘tkazilishi va turlari.

Umumiy ovqatlanish korxonalarida maxsus xizmat turlari. Ekspress stol. Ekspress xona. Bufet. Ovqatlanish joylari.

Kongress, festival, konferensiya ishtirokchilariga xizmat ko‘rsatish. Xorijiy sayyohlarga xizmat ko‘rsatishni tashkil etish. Kompyuter texnologiyalarining turistik xizmatlarni tashkil etishga ta’siri. Mehmonxona jarayonlarini avtomatlashtirish.

Ekskursiyalar haqida tushuncha. Ekskursiyalarning funksiyalari va belgilari. Sayohatning mavzusi va tuzilishi. Turning texnologiyasi va rivojlanish bosqichlari. Ekskursiyalarni o‘tkazishning asosiy o‘qitish usullari. Shou va hikoya. Ekskursiyalar uchun texnika.

Havo orqali sayyohlarni tashish. Sayyohlarni temir yo‘l orqali tashish. Sayyohlarni avtomobil transportida tashish. Sayyohlarni suv transporti orqali tashish.

“Mijozlarga xizmat ko‘rsatish texnologiyasi” fanidan savollar

1. Turistik xizmatga qo‘yiladigan talablar.
2. Xizmat ko‘rsatish sinflari.
3. Turistik mahsulotni sotish jarayoni.
4. Turistik mahsulotni sotish usullari.
5. Turistik korxona ofisiga qo‘yiladigan talablar.
6. Turistik mahsulotni reklama qilish va sotish texnologiyasi.
7. Turistik korxonaning mijozlar bilan munosabatlarini hujjatlashtirish.
8. Turistik korxonalar mijozlari bilan hisob-kitoblarni tashkil etish.
9. Mehmonxonada xizmat ko‘rsatish sikli.
10. Mehmonxonalar bilan bog‘lanish xizmatlari xodimlariga qo‘yiladigan talablar.
11. Mehmonxonalarda bron qilish xizmatini tashkillashtirish.
12. Rezervatsiya xizmatining xususiyatlari.
13. Buyurtma turlari.
14. Mehmonxonalarda uchrashuv, ziyofat, turar joy xizmatlarini tashkil qilish.
15. Mehmonxonalarda mijoz bilan hisob-kitoblar xizmatini tashkil qilish.
16. Mehmonxonalarda xizmatlarni tashkil qilish.
17. Xona xizmati. Ishni tashkil qilish.
18. Mehmonxona qabulxonasida xizmatni tashkil qilish.
19. Qo‘shimcha xizmatlar, sog‘lomlashtirish va biznes-markaz xizmatlari.

20. VIP mehmon xizmatlarini tashkillashtirish.
21. Umumiy ovqatlanishning tasnifi.
22. Umumiy ovqatlanish joylarida xizmat ko'rsatish.
23. Umumiy ovqatlanish joylarida mijozlarga xizmat ko'rsatish uchun savdo maydonchalarini tayyorlash.
24. Umumiy ovqatlanish joylari hamda mehmonxona komplekslarida xizmat ko'rsatish usullari.
25. Mehmonxona majmualari restoranlarida ovqatlanish sharoiti.
26. Nonushta turlari.
27. Umumiy ovqatlanishdagi xizmat turlari.
28. Menyu va narxlar.
29. Xar xil turdagi menyu.
30. Menyu tuzish va dizayniga qo'yiladigan talablar.
31. Menyu tuzish qoidalari.
32. Xizmat turlari.
33. Nonushta, tushlik, kechki ovqat uchun stol sozlamalari.
34. Umumiy ovqatlanish korxonalarida xizmat ko'rsatish madaniyati.
35. Mehmonlarga xizmat ko'rsatish tartibi va ketma-ketligi. Ichimliklarni taklif qilish va xizmat qilish qoidalari.
36. Idishlarni taklif qilish va taqdim etish qoidalari.
37. Banket va bayram tadbirlarini nishonlash xizmatini tashkil etish.
38. Banket va bayram tadbirlariga tayyorgarlik.
39. Banket va ziyofatlarning o'tkazilishi va turlari.
40. Umumiy ovqatlanish korxonalarida maxsus xizmat turlari.
41. Ekspress stol. Ekspress xona.
42. Bufet. Ovqatlanish joylari.
43. Kongress, festival, konferensiya ishtirokchilariga xizmat ko'rsatish.
44. Xorijiy sayyohlarga xizmat ko'rsatishni tashkil etish.
45. Kompyuter texnologiyalarining turistik xizmatlarni tashkil etishga ta'siri.
46. Mehmonxona jarayonlarini avtomatlashtirish.
47. Ekskursiyalar haqida tushuncha.
48. Ekskursiyalarning funksiyalari va belgilari.
49. Sayohatning mavzusi va tuzilishi.
50. Turning texnologiyasi va rivojlanish bosqichlari.
51. Ekskursiyalarni o'tkazishning asosiy o'qitish usullari.
52. Shou va hikoya. Ekskursiyalar uchun texnika.
53. Havo orqali sayyohlarni tashish.
54. Sayyohlarni temir yo'l orqali tashish.
55. Sayyohlarni avtomobil transportida tashish.
56. Sayyohlarni suv transporti orqali tashish.

“Turizm va mehmondo'stlik asoslari” fanining mazmuni

Bo'lajak mehmondo'stlik sanoati yetakchilari. Mehmondo'stlik va turizmning o'zaro bog'liqligi. Mehmondo'stlik sanoatining tavsifi. Mehmondo'stlik sanoati falsafasi. Xizmat ko'rsatish falsafasi bu hayot yo'lidir. Barqaror mehmondo'stlik. Xizmat va umumiy sifat boshqaruvi. Mehmondo'stlik va turizm sohasidagi tendentsiyalar.

Mehmonxonalarning iqtisodiyotga ta'siri. Aeroport mehmonxonalari. Ochiq-yo'l mehmonxonalari va motellar. Kazino mehmonxonalari. Uzoq muddatga yotoqxonalar va barcha sharoitga ega uzoq muddatli yotoqxonalar. Menejmentda texnologiyalarning ishlatilishi. Xalqaro kelajakdagi rejalar.

Mehmonxonaning bo'limlari va vazifalari. Boshqaruv tuzilishi. Mehmonxona bosh menejerining tutgan o'rni. Xonalarning bo'limlari CHARLZ Adams. Oldindan joy band qilib qo'yish xizmati. Daromadli boshqaruv. Energiya boshqaruv tizimlari. Mehmonxonalarning buyurtma tizimi. Tozalik bo'limi. Mehmonlar xavfsizligi va sog'liqni saqlash bo'limi.

Katta mehmonxona uchun oziq-ovqat va ichimlik bo'limi tashkiliy faoliyati. Jim Gemignani hayoti. Oziq-ovqat operatsiyalari. Mehmondo'stlik mehmonxona sanoati. Xizmat ko'rsatish va banket barlari. Tungi klublar. Texnologiyani yoritish. Restoran xizmati ko'rsatish muvofiqlashtiruvchisi.

Bar menejeri. Viskilar: SHotlandiya viskisi, Irlandiya viskisi, Burbon viskisi, Kanada viskisi, Oq ichimliklar. Boshqa spirtli ichimliklar: Kokteyllar. Alkogolsiz ichimliklar: Alkogolsiz pivo, Kofe, CHoy.

Mahsulotlar. Joy va alyanslar. Qabul qilish, saqlash, tarqatish. Restoranning hisob-kitobi. Restoran menejerining ishini tekshirish. Moliyaviy va ma'muriy boshqarish. Oshpaz Praire Grass ish faoliyati. Mashhur insonlarning restoranlari. Steyk (go'sht taomlari) restoranlari.

Tezkor xizmat ko'rsatish. Oilaviy restoranlar. Etnik restoranlar. Mavzuli restoranlar. Dengiz taomlari. Tovuq. Sendvich restoranlari. Gamburgerlar. Pitsa. Pishiriq kafelari.

Uzoq vaqt davom etadigan restoran faoliyati. Uy to'g'risidagi restoran tizimi. Savdo joyi tizimi. Oshxona namoyish qilish tizimi. Mehmonga xizmat ko'rsatishdagi muammolar echimlari. Mehnat menejmenti. Moliyaviy hisobot berish.

Jeyms Lorens hayoti. Mashhur dengiz mahsulotlari taomlari restoranining mahsulotlari. Xizmat va javobgarliklar. Bosh menejer uchun malaka. Restoran byudjetidagi narxlar.

Nisbatlarni boshqarish. Ovqat narxining foizlari. Oziq-ovqat qiymatining foizi. Mehnat uchun ketadigan xarajatlar. Ichimliklar qiymati. Ms Donaldsning asoschisi. Ijara va o'zgarib turadigan xarajatlar Restoran menejerining ishini tekshirish. Oshxonadagi ishchilarning tanqisligi.

Aviakompaniyalar, parvozdagi va aeroportdagi umumiy ovqatlanish. Harbiy xizmat. Boshlang'ich va o'rta maktablar. Oziqlantirish ta'lim dasturlari. Kollejlar va universitetlar. Tadbirkorlik va ishlab chiqarish xizmatlari. Boshqaruv xizmati manbasi. Afzallik va kamchiliklar.

Avtomobil sayohat. Ijara avtomobillar. Avtobus sayohatlari. Dengiz tashuvlari. Sarguzashtlar. Turizmni iqtisodiyotga ta'siri. Turizm davlat ofislari. Turizmning ijtimoiy va madaniy ta'siri. Tarixiy joylar. Milliy parklar, Disneylend va tematik parklar. Muzeylar.

Kazino texnologiyalari. O'yin-kulgu industriyasida trendlar. Turistlar uchun ko'ngilochar dasturlar. Turistlarni dam olishini samarali tashkil etish yo'llari. Dam olish uchun tashkillashtirilgan tadbirlar.

Uchrashuvlar. Konferensiyalar va ko'rgazmalar industriyasini rivojlantirish. Sanoatning hajmi va ko'lami. Biznes va kongresslar va uchrashuvlar assotsiasiyalari. Yetakchilik sohasidagi ilg'or tajribalar. Boshqaruvdagi yetakchilik.

Mehmonxona xizmatlari sifatiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar. Xizmat ko'rsatish texnologiyasi. Inson resurslari. Mehmonxonalarda asosiy va qo'shimcha xizmatlar hamda ularni tashkil qilish. Mehmonxona xizmatlari sifatini belgilovchi asosiy ko'rsatkichlar. Mehmonxonalarda sifat tadqiqotlarini o'tkazish.

Sifatni boshqarish. Sifatni boshqarishning asosiy talablari. Mehmondo'stlik - sifatli xizmat ko'rsatishning muhim elementi. Mehmonxona sanoatining o'ziga xos imkoniyatlari. Turizm sanoatini rivojlantirishda xorijiy tajribalar. Turizm sifati boshqarishning asosiy yo'nalishlari.

Turizm va mehmondo'stlikda axborotning ahamiyati. Turizm faoliyatini tashkil etishda internet texnologiyalari. Turizm va mehmondo'stlikda axborot turlari. Turistik korxonaning axborotdagi ehtiyojini baholash. Axborotni qo'lga kiritish va qayta ishlash. Axborotni manfaatdor shaxslarga etkazish.

Turizm va mehmondo'stlik xizmatlarida talab va taklif. Turizm va mehmondo'stlikda talab va taklifni muvozanat holati. Mehmonxona xo'jaligining xalqaro bozorga kirib borishi. O'zbekistonda turizmni rivojlantirishda marketing tadbirlarini qo'llash. Mehmonxona xizmatlarini ko'rsatishda talab va taklifni tartibga solish.

“Turizm va mehmondo'stlik asoslari” fanidan savollar

1. Bo'lajak mehmondo'stlik sanoati yetakchilari.
2. Mehmondo'stlik va turizmning o'zaro bog'liqligi.
3. Mehmondo'stlik sanoatining tavsifi.
4. Mehmondo'stlik sanoati falsafasi.
5. Xizmat ko'rsatish falsafasi.
6. Barqaror mehmondo'stlik.
7. Xizmat va umumiy sifat boshqaruvi.
8. Mehmondo'stlik va turizm sohasidagi tendentsiyalar.
9. Mehmonxonalarning iqtisodiyotga ta'siri.
10. Aeroport mehmonxonalari.
11. Ochiq-yo'l mehmonxonalari va motellar.
12. Kazino mehmonxonalari.
13. Uzoq muddatga yotoqxonalar va barcha sharoitga ega uzoq muddatli yotoqxonalar.
14. Menejmentda texnologiyalarning ishlatilishi
15. Mehmonxonaning bo'limlari va vazifalari.
16. Boshqaruv tuzilishi.
17. Mehmonxona bosh menejerining tutgan o'rni.
18. Xonalarning bo'limlari.
19. Oldindan joy band qilib qo'yish xizmati.
20. Daromadli boshqaruv.
21. Energiya boshqaruv tizimlari.
22. Mehmonxonalarning buyurtma tizimi.
23. Tozalik bo'limi.
24. Mehmonlar xavfsizligi va sog'liqni saqlash bo'limi.
25. Katta mehmonxona uchun oziq-ovqat va ichimlik bo'limi tashkiliy faoliyati.
26. Oziq-ovqat operatsiyalari.
27. Mehmondo'stlik mehmonxona sanoati.
28. Xizmat ko'rsatish va banket barlari.
29. Tungi klublar.
30. Restoran xizmati ko'rsatish muvofiqlashtiruvchisi.
31. Bar menejeri.
32. Viskilar: SHotlandiya viskisi, Irlandiya viskisi, Burbon viskisi, Kanada viskisi, Oq

ichimliklar.

33. Boshqa spirtli ichimliklar: Kokteyllar. Alkogolsiz ichimliklar: Alkogolsiz pivo, Kofe, Choy.

34. Mahsulotlar. Joy va alyanslar.
35. Qabul qilish, saqlash, tarqatish.
36. Restoranning hisob-kitobi.
37. Restoran menejerining ishini tekshirish.
38. Moliyaviy va ma'muriy boshqarish.
39. Mashhur insonlarning restoranlari.
40. Steyk (go'sht taomlari) restoranlari.
41. Tezkor xizmat ko'rsatish.
42. Oilaviy restoranlar.
43. Etnik restoranlar.
44. Mavzuli restoranlar.
45. Dengiz taomlari.
46. Tovuq.
47. Sendvich restoranlari.
48. Gamburgerlar. Pitsa. Pishiriq kafelari.
49. Uzoq vaqt davom etadigan restoran faoliyati.
50. Uy to'g'risidagi restoran tizimi.
51. Savdo joyi tizimi.
52. Oshxona namoyish qilish tizimi.
53. Mehmonga xizmat ko'rsatishdagi muammolar yechimlari.
54. Mehnat menejmenti. Moliyaviy hisobot berish.
55. Mashhur dengiz mahsulotlari taomlari restoranining mahsulotlari.
56. Xizmat va javobgarliklar. Bosh menejer uchun malaka.
57. Restoran byudjetidagi narxlar.
58. Nisbatlarni boshqarish.
59. Ovqat narxining foizlari. Oziq-ovqat qiymatining foizi.
60. Mehnat uchun ketadigan xarajatlar.
61. Ichimliklar qiymati.
62. Ijara va o'zgarib turadigan xarajatlar
63. Restoran menejerining ishini tekshirish. Oshxonadagi ishchilarning tanqisligi.
64. Aviakompaniyalar, parvozidagi va aeroportdagi umumiy ovqatlanish.
65. Harbiy xizmat.
66. Boshlang'ich va o'rta maktablar.
67. Oziqlantirish ta'lim dasturlari.
68. Kollejlar va universitetlar.
69. Tadbirkorlik va ishlab chiqarish xizmatlari.
70. Boshqaruv xizmati manbasi. Afzallik va kamchiliklar.
71. Avtomobil sayohat. Ijara avtomobillar. Avtobus sayohatlari.
72. Dengiz tashuvlari.
73. Turizmni iqtisodiyotga ta'siri. Turizm davlat ofislari.
74. Turizmning ijtimoiy va madaniy ta'siri. Tarixiy joylar.
75. Milliy parklar, Disneylend va tematik parklar. Muzeylar.
76. Kazino texnologiyalari. O'yin-o'yin-kulgu industriyasida trendlar.

77. Turistlar uchun ko'ngilochar dasturlar.
78. Turistlarni dam olishini samarali tashkil etish yo'llari. Dam olish uchun tashkillashtirilgan tadbirlar.
79. Uchrashuvlar. Konferentsiyalar va ko'rgazmalar industriyasini rivojlantirish.
80. Biznes va kongresslar va uchrashuvlar assotsiatsiyalari.
81. Yetakchilik sohasidagi ilg'or tajribalar. Boshqaruvdagi yetakchilik.
82. Mehmonxona xizmatlari sifatiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar.
83. Xizmat ko'rsatish texnologiyasi. Inson resurslari.
84. Mehmonxonalarda asosiy va qo'shimcha xizmatlar hamda ularni tashkil qilish.
85. Mehmonxona xizmatlari sifatini belgilovchi asosiy ko'rsatkichlar. Mehmonxonalarda sifat tadqiqotlarini o'tkazish.
86. Sifatni boshqarish. Sifatni boshqarishning asosiy talablari.
87. Mehmondo'stlik - sifatli xizmat ko'rsatishning muhim elementi.
88. Mehmonxona sanoatining o'ziga xos imkoniyatlari.
89. Turizm sanoatini rivojlantirishda xorijiy tajribalar.
90. Turizm sifati boshqarishning asosiy yo'nalishlari.
91. Turizm va mehmondo'stlikda axborotning ahamiyati.
92. Turizm faoliyatini tashkil etishda internet texnologiyalari.
93. Turizm va mehmondo'stlikda axborot turlari.
94. Turistik korxonaning axborotdagi ehtiyojini baholash.
95. Axborotni qo'lga kiritish va qayta ishlash.
96. Axborotni manfaatdor shaxslarga etkazish.
97. Turizm va mehmondo'stlik xizmatlarida talab va taklif.
98. Turizm va mehmondo'stlikda talab va taklifni muvozanat holati.
99. Mehmonxona xo'jaligining xalqaro bozorga kirib borishi.
100. O'zbekistonda turizmni rivojlantirishda marketing tadbirlarini qo'llash.

«Mehmonxona marketingi» faning mazmuni

Mehmonxona xo'jaligida marketingning roli va ahamiyati. Marketing - mehmonxonalarda xizmatlar bilan bog'liq masalalarini hal etishning zamonaviy yondashuvi sifatida. O'zbekiston mehmonxonalari faoliyatida marketingni qo'llash shart-sharoitlari. Turistik klasterlarda mehmonxonalarning o'рни. Mehmonxona marketingi fanining predmeti, maqsadi, vazifalari va tarkibiy tuzilishi.

Xizmat tushunchasi. Xizmat - tovar sifatida. Xizmatlarning o'ziga xos xususiyatlari. Xizmatning tovaridan farqlanishida ularga qo'yiladigan asosiy talablar. Xizmatlarning turkumlanishi va turkumlash asoslari. Mehmonxona xizmatlari tushunchasining ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni va mohiyati. Xizmatlar marketingining tamoyillari va yo'nalishlari. Xizmatlarning iste'mol qiymati va nafliligi.

Marketing boshqaruvi tushunchasi. Mehmonxonalarda marketing xizmatini tashkil etish. Marketing xizmati va uning tashkiliy tuzilmasi. Marketing xizmatining vazifalari va funktsiyalari. Marketing bo'limlarining tashkil etish usullari: funks

ional tashkil etish, geografik tashkil etish, tovarlar yoki belgilar bo'yicha tashkil etish, tovarlar va bozorlar bo'yicha tashkil etish, bo'limlar bo'yicha korporativ tashkil etish. Mehmonxonalarda tarmog'ini boshqarishning xorij tajribasi. Mamlakatni modernizatsiya qilish,

texnik va texnologik yangilash sharoitida marketingga yo'naltirilgan kompaniyani yaratishga strategik yondashuv. Marketingni tatbiq etish. Marketing faoliyatini nazorat qilish.

Mehmonxonalarning tashkiliy-boshqaruv darajalari. Mehmonxonalarda kadrlarni boshqarishning marketing yondashuvi. Mehmonxonalarda motivatsiya va korporativ madaniyat. Mehmonxonalarda kadrlarni jalb etish va yangi ish o'rinlarini yaratish. Korxona ichki marketing tizimining shakllanish bosqichlari: oddiy sotish bo'limi, marketing funksiyasini bajaruvchi sotish bo'limi, mustaqil marketing bo'limi, zamonaviy marketing bo'limi, samarali marketing kompaniyasi, jarayonlar va natijalarga asoslangan kompaniya. Marketing tushunchasi. Mehmonxonalarda daromadlarni boshqarish.

Mehmonxonalarda marketingni rejalashtirishning ahamiyati. Mehmonxonalarda marketingni rejalashtirish vositalari. Marketing kompleksini ishlab chiqish. Mehmonxonalarda strategik rejalashtirish. Mehmonxona marketing rejasi mohiyati va xususiyatlari. Mehmonxonalarda marketing nazorati va byudjeti. Mehmonxonalarning ichki va tashqi bozordagi marketing strategiyasini tanlash xususiyatlari. Muhitning vaziyatli tahlili. SWOT tahlil matritsasi. "Boston Consulting Group" kompaniyasining bozor ulushi - bozor o'sishi" matritsasini mehmonxona marketingida qo'llash. «General Electric» kompaniyasining «Tarmoq jozibadorligi /raqobatdagi holat» matritsasining afzalligi. «Mahsulot-bozor» matritsasi (Ansoff matritsasi). Mehmonxonalarda innovatsion strategiyalarni tanlash. Sotish strategiyalari. Reklama va xizmatlarni siljitish strategiyasi. Narx strategiyalari. Tovar strategiyalari. Muqobil strategiyalarni "mahsulot-bozor" matritsasi asosida baholash. Mehmonxonalarda daromad va foydaning o'sishiga ta'sir etuvchi omillarni baholash. Marketingni rejalashtirishda multiplikativ samaradan foydalanish.

Xizmatlar sohasida raqobat. Raqobat muhiti va strategik kuchlarni tahlil etish. Xizmatlar bozorida raqobat strategiyalari. Mehmonxonalar raqobatbardoshligi. Mehmonxona xizmatlari raqobatbardoshligi. Mehmonxonalarning raqobat ustunliklarini ta'minlash. Raqobat bozorining jozibadorligini tahlil qilish va talabni o'rganish. Raqobat bozorining mutloq va joriy sig'imini aniqlash. Samarali menejment, moliyalashtirish va dizayn mehmonxonalar raqobatbardoshligi omillari sifatida. Bozor tarmog'ida korxonaning raqobat mavqeini aniqlash. Mehmonxonalarning raqobatbardoshlik darajasini baholash. Mehmonxonalar raqobatbardoshligini oshirishda turistik-rekreatsion klasterlarning roli.

Mehmonxonalarda xizmatlarni ishlab chiqish. Mehmonxona xizmatlarining iste'mol va sifat xususiyatlari. Mehmonxona xizmatlarini ishlab chiqish bosqichlari. Xizmatlarning "hayotiylik davri". Xizmatlar paketi. Mehmonxona xizmatlarining "hayotiylik davri"ning turli bosqichlarida tasniflanishi: asosiy, qo'llab-quvvatlovchi, strategik va istiqbolli xizmatlar va qo'llanilish xususiyatlari. Mehmonxonalarda assortiment siyosatining shakllanishi. Turistik mahsulot assortimentini loyihalashtirish. Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatish dasturi. Mehmonxona xizmatlarini sinovdan o'tkazish. Xizmatlar assortimentini rejalashtirish algoritmi. Talabni o'rganish va yangi xizmat turlarini ishlab chiqish. Mehmonxonalarda yangi xizmatlar yaratish hamda ularni bozorga kiritish muammolari. Bozor konyunkturasini o'rganishning asosiy yo'nalishlari. Bozor konyunkturasini tadqiq qilish yo'nalishlari. Bozor konyunkturasini ko'rsatkichlarini tahlil qilish. Mehmonxona xizmatlarini segmentlash. Segmentlash turlari, usullari va tamoyillari. Geografik, madaniy, psixologik va iqtisodiy segmentlash. Segmentlash strategiyasi Mehmonxona xizmatlarini bozorda pozitsiyalashtirish. Pozitsiyalashtirish bosqichlari: mavjud raqobat ustunligini aniqlash, raqobatlashuvchi mehmonxona xizmatlari ro'yxatini tuzish, eng muqobil raqobat ustunligini belgilash va tanlangan pozitsiyani tanlash.

Mehmonxona xizmatlari sifati tushunchasi. Mehmonxona mijozlarining iste'mol qadriyatlarini aniqlash va qondirish. Xizmat ko'rsatishning sifat modeli. Sifatli xizmat ko'rsatishning afzalliklari. Mehmonxonalarda servis sifati va sifatni boshqarish. Mehmonxona xizmatlari sifatini baholash evolyutsiyasi va mehmonxona servisi sifati. Mehmonxonalarda servis sifatini ifodalovchi ko'rsatkichlar tizimi, mazmuni. Mehmonxonalarda sifatni oshirish va nazorat qilish dasturini ishlab chiqish. Xizmat ko'rsatishni boshqarish strategiyasi. Xizmatlar sifatining xalqaro standartlari. Mehmonxonalarda servis sifatini oshirishning asosiy yo'nalishlari.

Mehmonxonalarda narx va narx siyosati. Mehmonxonalarda narxni shakllantiruvchi asosiy omillar: tannarx, xarajatlar, daromad, raqobat narxlari darajasi, talab va taklif darajasi. Narx va moliyaviy bozor. Xizmatlarning narxi va sifati. Adolatli narxlar Narxning oshishi. Narxni oshirish muddatini tanlash. Narxni oshirish hajmi. Narxni pasaytirish. Narxni pasaytirish chegaralari. Xarajatlarning o'zgarishi muammosi. Guruhli turizmga narxni pasaytirish. Narxni mavsumdan tashqari mehmonxonalarda xizmatlar narxiga kiritiladigan va kiritilmaydigan qo'shimcha xizmatlar.

Narxlashtirishga xarajatli yondashuv. Daromadli yondashuv. Tarif reja usuli. Narxlashtirishning Xabbert usuli. Differentsial narx. Mehmonxonalarda narx diskriminatsiyasining qo'llanilish xususiyatlari.

Mehmonxona korxonalarida sotish siyosatining shakllanishi. Mehmonxona xizmatlarini sotish kanallari va sotishda hamkorlikni o'rnatish. Mehmonxona xizmatlarini siljitishning asosiy kanallari: reklama (advertising), direkt-marketing, jamoatchilik bilan aloqalar (PR), sotishni rag'batlantirish. PR vositalari. Ichki va tashqi PR. Mehmonxonalarning sotish tarmoqlari: to'g'ridan-to'g'ri sotish, vositachalar orqali sotish, milliy va xalqaro bronlashtirish tizimlari orqali sotish xususiyatlari.

Kommunikatsiya jarayoni. Iste'molchi bilan teskari aloqa. Javob reaksiyasi. Mehmonxonalarda samarali kommunikatsiyalarni ishlab chiqish. Maqsadli aloqa auditoriyasini aniqlash. Kommunikatsiya maqsadlarini aniqlash. Murojaatnomani yaratish. Kommunikatsiya kanallarini tanlash. Marketing kommunikatsiyalari kompleksini amalga oshirishni boshqarish va bu jarayonni muvofiqlashtirish. Kommunikatsiya kanallarini tanlash. Kommunikatsiyaning shaxsiy kanallari. Kommunikatsiyaning shaxssiz kanallari. Mahsulotni olib chiqishga bo'lgan umumiy byudjet yaratish. Integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini boshqarish.

Marketing samaradorligi tushunchasining mohiyati. Marketing samaradorligini ifodalovchi yakuniy ko'rsatkichlar. Marketing samaradorligini baholashga turlicha yondashuvlar. Narx siyosati samardorligi. Sotish samaradorligi. Sotishni rag'batlantirish samaradorligi. Jamoatchilik bilan aloqalar samaradorligi. Marketing xizmati samaradorligi. Marketing xizmati samaradorligini baholashga yondashuvlar mehmonxonalarda marketing samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari.

“Mehmonxona marketingi” fanidan savollar

1. Mehmonxona xo'jaligida marketingning roli va ahamiyati.
2. Marketing - mehmonxonalarda xizmatlar bilan bog'liq masalalarini hal etishning zamonaviy yondashuvi sifatida.
3. O'zbekiston mehmonxonalari faoliyatida marketingni qo'llash shart-sharoitlari.
4. Turistik klasterlarda mehmonxonalarning o'rni.
5. Mehmonxona marketingi fanining predmeti, maqsadi, vazifalari va tarkibiy tuzilishi.

6. Xizmat tushunchasi. Xizmat - tovar sifatida.
7. Xizmatlarning o'ziga xos xususiyatlari.
8. Xizmatning tovardan farqlanishida ularga qo'yiladigan asosiy talablar.
9. Xizmatlarining turkumlanishi va turkumlash asoslari.
10. Mehmonxona xizmatlari tushunchasining ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni va mohiyati.
11. Xizmatlar marketingining tamoyillari va yo'nalishlari.
12. Xizmatlarning iste'mol qiymati va nafiligi.
13. Marketing boshqaruvi tushunchasi.
14. Mehmonxonalarida marketing xizmatini tashkil etish.
15. Marketing xizmati va uning tashkiliy tuzilmasi.
16. Marketing xizmatining vazifalari va funktsiyalari.
17. Marketing bo'limlarining tashkil etish usullari: funksional tashkil etish, geografik tashkil etish, tovarlar yoki belgilar bo'yicha tashkil etish, tovarlar va bozorlar bo'yicha tashkil etish, bo'limlar bo'yicha korporativ tashkil etish.
18. Mehmonxonalar tarmog'ini boshqarishning xorij tajribasi.
19. Mamlakatni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik yangilash sharoitida marketingga yo'naltirilgan kompaniyani yaratishga strategik yondashuv.
20. Marketingni tatbiq etish. Marketing faoliyatini nazorat qilish.
21. Mehmonxonalarning tashkiliy-boshqaruv darajalari.
22. Mehmonxonalarda kadrlarni boshqarishning marketing yondashuvi.
23. Mehmonxonalarda motivatsiya va korporativ madaniyat.
24. Mehmonxonalarda kadrlarni jalb etish va yangi ish o'rinlarini yaratish.
25. Korxona ichki marketing tizimining shakllanish bosqichlari: oddiy sotish bo'limi, marketing funksiyasini bajaruvchi sotish bo'limi, mustaqil marketing bo'limi, zamonaviy marketing bo'limi, samarali marketing kompaniyasi, jarayonlar va natijalarga asoslangan kompaniya.
26. Mehmonxonalarda daromadlarni boshqarish.
27. Mehmonxonalarda marketingni rejalashtirishning ahamiyati.
28. Mehmonxonalarda marketingni rejalashtirish vositalari.
29. Marketing kompleksini ishlab chiqish.
30. Mehmonxonalarda strategik rejalashtirish.
31. Mehmonxona marketing rejasi mohiyati va xususiyatlari.
32. Mehmonxonalarda marketing nazorati va byudjeti.
33. Mehmonxonalarning ichki va tashqi bozordagi marketing strategiyasini tanlash xususiyatlari.
34. Muhitning vaziyatli tahlili. SWOT tahlil matritsasi.
35. "Boston Consulting Group" kompaniyasining bozor ulushi - bozor o'sishi" matritsasini mehmonxona marketingida qo'llash.
36. «General Electric» kompaniyasining «Tarmoq jozibadorligi /raqobatdagi holat» matritsasining afzalligi.
37. «Mahsulot-bozor» matritsasi (Ansoff matritsasi).
38. Mehmonxonalarda innovatsion strategiyalarni tanlash. Sotish strategiyalari.
39. Reklama va xizmatlarni siljitish strategiyasi.
40. Narx strategiyalari.
41. Tovar strategiyalari.
42. Muqobil strategiyalarni "mahsulot-bozor" matritsasi asosida baholash.

43. Mehmonxonalarda daromad va foydaning o'sishiga ta'sir etuvchi omillarni baholash.
44. Marketingni rejalashtirishda multiplikativ samaradan foydalanish.
45. Xizmatlar sohasida raqobat.
46. Raqobat muhiti va strategik kuchlarni tahlil etish.
47. Xizmatlar bozorida raqobat strategiyalari.
48. Mehmonxonalar raqobatbardoshligi. Mehmonxona xizmatlari raqobatbardoshligi.
49. Mehmonxonalarning raqobat ustunliklarini ta'minlash.
50. Raqobat bozorining jozibadorligini tahlil qilish va talabni o'rganish. Raqobat bozorining mutloq va joriy sig'imini aniqlash.
51. Samarali menejment, moliyalashtirish va dizayn mehmonxonalar raqobatbardoshligi omillari sifatida.
52. Bozor tarmog'ida korxonaning raqobat mavqeini aniqlash.
53. Mehmonxonalarning raqobatbardoshlik darajasini baholash.
54. Mehmonxonalar raqobatbardoshligini oshirishda turistik-rekreatsion klasterlarning roli.
55. Mehmonxonalarda xizmatlarni ishlab chiqish.
56. Mehmonxona xizmatlarining iste'mol va sifat xususiyatlari.
57. Mehmonxona xizmatlarini ishlab chiqish bosqichlari. Xizmatlarning "hayotiylik davri".
58. Xizmatlar paketi.
59. Mehmonxona xizmatlarining "hayotiylik davri"ning turli bosqichlarida tasniflanishi: asosiy, qo'llab-quvvatlovchi, strategik va istiqbolli xizmatlar va qo'llanilish xususiyatlari.
60. Mehmonxonalarda assortiment siyosatining shakllanishi. Turistik mahsulot assortimentini loyihalashtirish.
61. Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatish dasturi.
62. Mehmonxona xizmatlarini sinovdan o'tkazish.
63. Xizmatlar assortimentini rejalashtirish algoritmi.
64. Talabni o'rganish va yangi xizmat turlarini ishlab chiqish.
65. Mehmonxonalarda yangi xizmatlar yaratish hamda ularni bozorga kiritish muammolari.
66. Bozor konyunkturasini o'rganishning asosiy yo'nalishlari.
67. Bozor konyunkturasini tadqiq qilish yo'nalishlari. Bozor konyunkturasini ko'rsatkichlarini tahlil qilish.
68. Mehmonxona xizmatlarini segmentlash. Segmentlash turlari, usullari va tamoyillari.
69. Geografik, madaniy, psixologik va iqtisodiy segmentlash. Segmentlash strategiyasi
70. Mehmonxona xizmatlarini bozorda pozitsiyalashtirish.
71. Pozitsiyalashtirish bosqichlari: mavjud raqobat ustunligini aniqlash, raqobatlashuvchi mehmonxona xizmatlari ro'yxatini tuzish, eng muqobil raqobat ustunligini belgilash va tanlangan pozitsiyani tanlash.
72. Mehmonxona xizmatlari sifati tushunchasi.
73. Mehmonxona mijozlarining iste'mol qadriyatlarini aniqlash va qondirish.
74. Xizmat ko'rsatishning sifat modeli. Sifatli xizmat ko'rsatishning afzalliklari.
75. Mehmonxonalarda servis xizmati va sifatni boshqarish.

76. Mehmonxona xizmatlari sifatini baholash evolyutsiyasi va mehmonxona servisi sifati.
77. Mehmonxonalarda servis sifatini ifodalovchi ko'rsatkichlar tizimi, mazmuni.
78. Mehmonxonalarda sifatni oshirish va nazorat qilish dasturini ishlab chiqish.
79. Xizmat ko'rsatishni boshqarish strategiyasi.
80. Xizmatlar sifatining xalqaro standartlari.
81. Mehmonxonalarda servis sifatini oshirishning asosiy yo'nalishlari.
82. Mehmonxonalarda narx va narx siyosati.
83. Mehmonxonalarda narxni shakllantiruvchi asosiy omillar: tannarx, xarajatlar, daromad, raqobat narxlari darajasi, talab va taklif darajasi.
84. Narx va moliyaviy bozor. Xizmatlarning narxi va sifati.
85. Adolatli narxlar. Narxning oshishi.
86. Narxni oshirish muddatini tanlash. Narxni oshirish hajmi.
87. Narxni pasaytirish. Narxni pasaytirish chegaralari.
88. Xarajatlarning o'zgarishi muammosi. Guruhli turizmida narxni pasaytirish.
89. Narxi mavsumdan tashqari mehmonxonalarda xizmatlar narxiga kiritiladigan va kiritilmaydigan qo'shimcha xizmatlar.
90. Narxlashtirishga xarajatli yondashuv. Daromadli yondashuv.
91. Tarif reja usuli. Narxlashtirishning Xabbert usuli.
92. Differensial narx. Mehmonxonalarda narx diskriminatsiyasining qo'llanilish xususiyatlari.
93. Mehmonxona korxonalarida sotish siyosatining shakllanishi.
94. Mehmonxona xizmatlarini sotish kanallari va sotishda hamkorlikni o'rnatish.
95. Mehmonxona xizmatlarini siljitishning asosiy kanallari: reklama (advertising), direkt-marketing, jamoatchilik bilan aloqalar (PR), sotishni rag'batlantirish.
96. PR vositalari. Ichki va tashqi PR.
97. Mehmonxonalarning sotish tarmoqlari: to'g'ridan-to'g'ri sotish, vositachalar orqali sotish, milliy va xalqaro bronlashtirish tizimlari orqali sotish xususiyatlari.
98. Kommunikatsiya jarayoni.
99. Iste'molchi bilan teskari aloqa. Javob reaksiyasi.
100. Mehmonxonalarda samarali kommunikatsiyalarni ishlab chiqish.
101. Maqsadli aloqa auditoriyasini aniqlash. Kommunikatsiya maqsadlarini aniqlash.
102. Murojaatnomani yaratish. Kommunikatsiya kanallarini tanlash.
103. Marketing kommunikatsiyalari kompleksini amalga oshirishni boshqarish va bu jarayonni muvofiqlashtirish.
104. Kommunikatsiya kanallarini tanlash.
105. Kommunikatsiyaning shaxsiy kanallari. Kommunikatsiyaning shaxssiz kanallari.
106. Mahsulotni olib chiqishga bo'lgan umumiy byudjet yaratish. Integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalarini boshqarish.
107. Marketing samaradorligi tushunchasining mohiyati.
108. Marketing samaradorligini ifodalovchi yakuniy ko'rsatkichlar.
109. Marketing samaradorligini baholashga turlicha yondashuvlar.
110. Narx siyosati samardorligi. Sotish samaradorligi.
111. Sotishni rag'batlantirish samaradorligi. Jamoatchilik bilan aloqalar samaradorligi.
112. Marketing xizmati samaradorligi.

113. Marketing xizmati samaradorligini baholashga yondashuvlar mehmonxonalarda marketing samaradorligini oshirishning asosiy yo‘nalishlari.

“Mehmonxona xizmatlari sifatini boshqarish” faning mazmuni

Sifat tushunchasi mohiyatini yoritib berishning zamonaviy yondashuvlari. “Mehmonxona xo‘jaligida xizmatlar sifatini boshqarish” fanining predmeti, mazmuni, maqsad va vazifalari. Mehmonxona menejmentida fanni o‘qitishning zarurati.

Mehmonxona xo‘jaligida xizmatlar sifatini boshqarishning metodologik asoslari. Sifatni boshqarish darajalari. Sifatni boshqarish tamoyillari va funksiyalari sifatni boshqarish usullari tasnifi.

Sifatni boshqarish ilmiy asoslarining vujudga kelishi. Sifatni boshqarish nazariyasi va amaliyoti rivojlanishida vatanimiz va sobiq ittifoq olimlarining qo‘shgan hissasi. Sifatni boshqarishning AQSH maktabi shakllanishi va rivojlanishi. Sifatni boshqarishning yapon maktabi va uning asosiy jihatlari.

Sifatni boshqarishda tizimli yondashuvning ahamiyati va zaruriyati. Sifatni boshqarish modellari tasnifi va xususiyatlari. Sifatni boshqarishda tizimli yondashuvni joriy etish tajribasi. ISO 9000 xalqaro standarti asosida sifatni boshqarish yondashuvlari va nazariy fikrlarning uyg‘unlashtirilishi.

Vatanimiz va xorij amaliyotida sifatni boshqarishning asosiy yondashuvlarini tavsiflovchi jarayonlar. ISO 9000: 2000 xalqaro standartlarining qisqacha tavsifi. Sifatni boshqarishga jarayonli yondashuvning mazmuni va mohiyati. Doimiy takomillashtirib borish konsepsiyasi.

Sifatni umumiy boshqarish (TQM) konsepsiyasi. Konsepsiyaning asosiy jihatlari, maqsadi va tamoyillari. TQM tizimini joriy etish. JIT tizimi. Zamonaviy korxonalarda sifatni umumiy boshqarish (TQM) va JIT tizimlarini joriy etish muammolari.

Iste‘molchilar bilan o‘zaro munosabatlarni boshqarish. Korxona faoliyatining iste‘molchiga yo‘naltirilganlik tamoyiliga asoslanishi. Iste‘molchilar bilan o‘zaro munosabatlarni boshqarishning asosiy elementlari. Iste‘molchilarning mamnunlik darajasini tadqiq etish.

Loyihalashtirish va konstruktorlik ishlarining korxona faoliyatining yakuniy natijasiga ta‘siri. Loyihalashtirish va tajriba konstruktorlik ishlarining asosiy elementlari. Loyihalashtirish va tajriba konstruktorlik ishlarida sifatni boshqarish usullari.

Xarid jarayonida sifatni boshqarishning elementlari. Ta‘minotchilar imkoniyatini baholash. Tizimdan chiqish bosqichida sifatni nazorat qilish mazmuni va turlari. Ta‘minotchilar va iste‘molchilar bilan hamkorlik munosabatlari tizimini shakllantirish.

Ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish jarayonida sifatni boshqarishning funksiyalari. Ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish jarayonida sifatni shakllantiruvchi omillar. Sifat nazorati turlari mazmuni va tasnifi. Sifatni nazorat qilishning statistik usullari. Mahsulot va xizmatlarning sifat ko‘rsatkichlari tizimi va ularni aniqlash usullari.

Mehmonxonalarda inson resurslarini rejalashtirish. Sifatli servisni ta‘minlashda xodimlarning bilim, malaka va ko‘nikmalari. Xizmat ko‘rsatuvchi xodimning kasbiy xususiyatlari.

Malakali mutaxassislar zahirasi shakllantirish. Ichki nomzodlarni yo‘llash. Xodimlarni tanlashning ichki strategiyalari

Tashqi nomzodlar. Tashqi nomzodlarni tanlashning strategiyalari. Bandlik tadbirlari, bo‘sh ish o‘rinlari yarmarkasi, karyera yarmarkalari, internet, ishga joylashish bo‘yicha agentlik, ishga tavsiya qilish. Mehmonxonalarda xilma-xillik muammosi va uning sifatni ta‘minlashdagi ahamiyati. Ishga yo‘llashda talabalar rekrutungi(ishga yollash).

Nomzodlarni sinovdan o‘tkazish va baholash. So‘rovnoma, intervyu, psixologik testlar, assismentlar, adabiyotlar tahlili, biografik ma‘lumotlarni tahlil qilish, giyohvandlikka

testlar. Munosib nomzodlarni yollash. Xodimlarni yollash va qo'nimsizlik muammosi. Eng yaxshi nomzodlar va kutilgan xodimlar.

Personalni o'qitish. Kritik ko'nikmalar. Xodimlarni o'qitish va rivojlantirishda turli yondashuvlar. Uzlüksiz takomillashtirish. O'quv dasturlarini ishlab chiqish muammosi. Mehmonxona xo'jaligida xodimlarni tayyorlash dasturlarining turlari. Murabbiylik (ustoz-shogird tizimi), kouching, shogirdlik, ish joyida o'qitish, kross-funksional trening, sinfda o'qitish, modellashtirish, audiovizual o'qitish, kompyuterli o'qitish, uyda o'qitish. O'qitish bilan bog'liq muammo va qiyinchiliklar Xodimlarni rivojlantirish. Tashkiliy ehtiyojlarga tayyorlanish. Xodimlarning xizmat va kasb-martabasining oshirilishi.

Xodimlar motivatsiyasi. Xodimlarning ehtiyojlari. Xodimlarni rag'batlantirishning moddiy va nomoddiy shakllari. Ijobiy qo'llab-quvvatlash. Unumdorlik va taqdirlashning uzviyligi. Rol nazariyasi va xodimlarning roliga aniqlik kiritish. Xodimlarning huquq va vakolatlarini kengaytirish. Huquq va vakolatlarni kengaytirish imkoniyati va cheklanishlari. Mehmonxona xo'jaligida menejer, lider va hukmronlik. Hokimiyat va qabul qilish nazariyasi. Adolat nazariyasi.

Mezbon tajribasi va mehmon ishtiroki. Mehmon kvazixodim sifatida. Mijozlarni jalb qiluvchi strategiya. Mehmonlar haq to'lanmaydigan konsultant-maslahatchi, marketolog va tajriba almashinish manbai sifatida.

Birgalikda ishlab chiqarish. Birgalikda xizmat ko'rsatish yoki ishlab chiqarishning afzalliklari, kamchiliklari. Mehmon boshqaruvchi, kuzatuvchi, motivator, supervayzer va trener sifatida. Mehmon ishtirokini aniqlash. Mehmonlarni differentsiatsiyalash. Mehmonlarni hamkorlikka taklif etish. Mehmonlar ishtirokini tanlash bo'yicha ko'rsatmalar.

Mehmonxona xo'jaligida axborotlarni boshqarish. Mehmonlarni xabardor qilishning ahamiyati. Axborot va servis mahsuloti. Mehmondorchilik industriyasi Internet saytlarining ahamiyati. Axborot va yetkazib berish tizimi.

Mehmonxona xo'jaligida xizmatlar to'g'risidagi axborotlarning tasniflanishi. Xizmat ko'rsatish sifati to'g'risidagi axborotlar. Xodimlar uchun axborotlar. Maxsus bilim va tajribalar uchun axborotlar. POS-tizimlari.

Mehmonxona – axborot tizimi sifatida. Bo'linmalar o'rtasidagi axborot almashinuvi. Qaror qabul qilishi qo'llab-quvvatlash tizimlari. Axborot almashinuvi bilan bog'liq muammolar. Axborot yuklanish, raqamlarga asoslanish, sifatsiz axborot, xavfsizlikni ta'minlash.

Navbatlarni rejalashtirish va boshqarish. Betakror servisni rag'batlantirishda navbatlarning ahamiyati. Xizmat ko'rsatishni kutish. Mehmonxona quvvatini rejalashtirishda navbatning ahamiyati. Mehmonlarning navbatlarni idrok etishi va his etishini boshqarish. Navbatning salbiy jihatlarini bartaraf etish.

Navbatlarni boshqarish nazariyasi. Navbat vaqti va uzunligi. Xizmat ko'rsatish kanallari soni. Mijozlarning kutishi (navbat)larni modellashtirish. Rad qilishli va kutishli xizmat ko'rsatish tizimi modeli. Navbat uzunligi chegaralangan xizmat ko'rsatish modeli. Xizmat ko'rsatish vaqti chegaralangan va chegaralanmagan navbat modeli.

Faoliyatning turli darajalarida sifatni boshqarishning strategik maqsadlari va ustuvorliklari. Sifat sohasida davlat siyosatini shakllantirishga oid turli yondashuvlar. O'zbekiston Respublikasining sifat sohasida davlat siyosatining mazmuni va milliy konsepsiyasi.

Sifat sohasida milliy mukofotlar. Sifat sohasida Yevropa mukofoti. Sifat sohasida O'zbekiston milliy mukofoti: modeli va amalga oshirish mexanizmlari.

“Mehmonxona xizmatlari sifatini boshqarish” fanidan savollar

1. Sifat tushunchasining mohiyati
2. Sifat sohasidagi asosiy tushunchalar
3. Fanning predmeti, maqsadi va vazifalari
4. Mehmonxona xizmatlari sifatini boshqarishning metodologik asoslari

5. Sifatni boshqarish ilmiy maktablari shakllanishi va rivojlanishi
6. Sifatni boshqarishga tizimli yondashuv
7. Sifatni boshqarishda zamonaviy yondashuvlarning mazmuni va mohiyati
8. Sifatni umumiy boshqarish (TQM)
9. Iste'molchilar bilan o'zaro munosabatlarni boshqarish
10. Loyihalashtirish va tajriba konstruktorlik ishlarida sifatni boshqarish
11. Xarid jarayonida sifatni boshqarish.
12. Ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonida sifatni boshqarish
13. Mehmonxonalarda inson resurslarini rejalashtirish
14. Tashqi nomzodlar
15. Mehmonxona xo'jaligida xodimlarni tanlash va yollash usullari
16. Mehmonxona xo'jaligida xodimlarni rivojlantirish masalalari
17. Xodimlarni motivasiya qilish va ularga vakolat berish
18. Mezbon tajribasi va mehmon ishtiroki
19. Mehmonxona xo'jaligida axborotlarni boshqarish
20. Mehmonxona xo'jaligida kommunikatsion menejment
21. Mijozlarga xizmat ko'rsatish tizimida navbatlarni rejalashtirish va boshqarish
22. Sifat sohasida davlat siyosatini shakllantirish
23. Sifat sohasida milliy va xalqaro mukofotlar
24. Xalqaro turizm tizimi va uni boshqarishning tarkibiy tuzilishi.
25. Turizmدا ovqatlanish texnologiyasi va uni tashkil etish.
26. Turistlarga transport xizmati ko'rsatish.
27. Turizm marketingini rivojlantirish faoliyatlari.
28. Xalqaro turizmدا menejmentning (boshqaruvning) samaradorligi.
29. Turistik xizmatlar bozori menejmenti.
30. Turistik korxonalarni litsenziyalash.
31. Turistik korxonalarni sug'urtalash.
32. Turizmدا shartnoma munosabatlari.
33. Turistik korxonalarni soliqqa tortish.
34. Mehmonxona xo'jaligi va xizmati.
35. Xalqaro turizm tizimi va boshqarishning tarkibiy tuzilishi.
36. Mehmonxonada restoran xizmatini tashkil etish.
37. Turistlarga transport xizmati ko'rsatish.
38. Turistik faoliyatni davlat tomonidan nazorat qilish.
39. Xizmatlar sifatini boshqarishda kommunikatsiya
40. Turistlarga ekskursiya xizmatini ko'rsatish.
41. Mehmonxona marketingini rivojlantirish faoliyatlari.
42. Xalqaro turizmدا menejmentning (boshqaruvning) samaradorligi.
43. Betakror servisni rag'batlantirishda xodimlarining o'рни va ahamiyati
44. Turistik xizmatlar bozori menejmenti.
45. Sifatni boshqarishga jarayonli yondashuv
46. Turistik korxonalarni litsenziyalash.
47. Mijozlarni jalb etish va hamkorlikda qiymat yaratish
48. Turistik korxonalarni sug'urtalash
49. Sifatni boshqarishning nazariy va amaliy yondashuvlari
50. Turistik korxonalarni soliqqa tortish

51. Mehmonxona xizmatlari sifatini boshqarish fanining metodologiyasi.
52. Sifatni boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari
53. Navbatlarni boshqarish - mehmonxona xizmatlari sifatini ta'minlash omili sifatida
54. Mehmonxona xizmatlari sifatini boshqarish fanining metodologiyasi.
55. Sifatni boshqarishning nazariy va amaliy yondashuvlari
56. Sifatni boshqarishga jarayonli yondashuv
57. Betakror servisni rag'batlantirishda xodimlarining o'rni va ahamiyati
58. Mijozlarni jalb etish va hamkorlikda qiymat yaratish
59. Xizmatlar sifatini boshqarishda kommunikatsiya
60. Navbatlarni boshqarish - mehmonxona xo'jaligida xizmatlar sifatini ta'minlash oshili sifatida
61. Sifatni boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari

BAHOLASH MEZONI

I. 5610200 – - Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish yo'nalishi talabalariga mutaxassislik fanlaridan Davlat attestatsiyasini yozma shaklda o'tkazish tartibi va baholash mezon

Bitiruvchi kurs talabalari iqtisodiyot nazariyasi, mijozlarga xizmat ko'rsatish texnologiyasi, turizm va mehmondo'stlik asoslari, mehmonxona marketing, mehmonxona xizmatlari sifatini boshqarish fanlaridan Davlat attestatsiyasi ko'p variantli yozma shaklda o'tkaziladi. "Yozma" variantlarning har bir savol uchun javob 20 ball bilan baholanadi.

Davlat attestatsiyasida har bir yozma javoblar quyidagi mezon asosida baholanadi:

- berilgan savolga to'g'ri va to'liq javob yozilsa, savolning mazmuni, mohiyati to'g'ri va izchil yoritilsa, shuningdek, ijodiy yondashilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilsa o'zlashtirish ko'rsatkichi **18 - 20 ball** oralig'ida baholanadi;
- berilgan savolga to'g'ri javob yozilsa, savolning mazmuni to'liq yoritilgan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi **14 – 17,9 ball** oralig'ida baholanadi;
- berilgan savolga og'zaki javob noto'g'ri yoki yuzaki yozilgan bo'lsa, biroq berilgan savolning mazmuni to'liq yoritilmagan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi **12-13,9 ball** oralig'ida baholanadi;
- berilgan savolga javob noto'g'ri yoki yuzaki javob berilsa, qo'yilgan masalaning mohiyati mazmuni ochib berilmasa, unda o'zlashtirish ko'rsatkichi **0 - 11,9 ball** oralig'ida baholanadi. (18-20 ball - a'lo, 14-17,9 ball - yaxshi, 12-13,9 ball - qoniqarli, 0-11,9 ball - qoniqarsiz).

Yakuniy davlat attestatsiya 5 ta savoldan iborat bo'lib, jami 100 balldan baholanadi va quyidagi jadval yordamida 5 baholik shkalaga konvertatsiya qilinadi.

Baholashni 100 ballik shkaladan 5 baholik shkalaga o'tkazish jadvali

100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala
100	5,00 — 4,96	86	4,30 — 4,26	72	3,60 — 3,56
99	4,95 — 4,91	85	4,25 — 4,21	71	3,55 — 3,51
98	4,90 — 4,86	84	4,20 — 4,16	70	3,50 — 3,46
97	4,85 — 4,81	83	4,15 — 4,11	69	3,45 — 3,41
96	4,80 — 4,76	82	4,10 — 4,06	68	3,40 — 3,36
95	4,75 — 4,71	81	4,05 — 4,01	67	3,35 — 3,31
94	4,70 — 4,66	80	4,00 — 3,96	66	3,30 — 3,26
93	4,65 — 4,61	79	3,95 — 3,91	65	3,25 — 3,21
92	4,60 — 4,56	78	3,90 — 3,86	64	3,20 — 3,16
91	4,55 — 4,51	77	3,85 — 3,81	63	3,15 — 3,11
90	4,50 — 4,46	76	3,80 — 3,76	62	3,10 — 3,06
89	4,45 — 4,41	75	3,75 — 3,71	61	3,05 — 3,01
88	4,40 — 4,36	74	3,70 — 3,66	60	3,00
87	4,35 — 4,31	73	3,65 — 3,61	60 dan kam	3,0 dan kam

II. 5610200 – - Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish yo'nalishi talabalariga mutaxassislik fanlaridan Davlat attestatsiyasi test sinovi shaklida o'tkazish tartibi va baholash mezonlari

Umumiy iqtisodiyot nazariyasi, mijozlarga xizmat ko'rsatish texnologiyasi, turizm va mehmondo'stlik asoslari, mehmonxona marketing, mehmonxona xizmatlari sifatini boshqarish fanlaridan ko'p variantli test sinovi shaklida o'tkazilsa har bir variant 100 ta yoki 50 ta test savollaridan iborat bo'ladi. Olingan ballni yuqoridagi jadval orqali 5 baholik tizimga o'tkaziladi.

Baholash usullari	Test topshiriqlari, yozma ish, tahlil uchun misollar, taqdimotlar
Baholash mezonlari	5 (a'lo) – fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtira olish; – fanga oid ko'rsatkichlarni tahlil qilishda ijodiy fikrlay olish; – o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish; – o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to'la baho berish; – tahlil natijalari asosida vaziyatga to'g'ri va xolisona baho berish; – o'rganilayotgan jarayonlarni analitik jadvallar orqali tahlil etish va tegishli qarorlar qabul qilish. 4 (yaxshi) – o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish; – tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish; – o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to'la baho berish; – o'rganilayotgan jarayonlarni jadvallar orqali tahlil etish va tegishli qarorlar qabul qilish. 3 (qoniqarli) – o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to'la baho berish; – o'rganilayotgan jarayonlarni analitik jadvallar orqali tahlil etish. – qaror qabul qilish haqida umumiy biliga ega bo'lish 2 (qoniqarsiz) – o'tilgan fanning nazariy va uslubiy asoslarini bilmaslik; o'tilayotgan fan qonuniyatlarini o'zlashtirishmaslikni bilmaslik

Umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan Davlat attestatsiyasi bo'yicha umumiy o'zlashtirish ko'rsatkichi 2 dan 5 balgacha baholanadi (5 baho – a'lo, 4 baho – yaxshi, 3 baho – qoniqarli, 2 baho – qoniqarsiz) yoki baholash 100 ballik shkaladan 5 baholik shkalaga o'tkaziladi.

ESLATMA: Yakuniy davlat attestatsiya jarayonida qo'yilgan bahodan norozi bo'lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi ballari e'lon qilingan kundan e'tiboran uch kun muddat ichida appelyatsiya komissiyasiga murojaat qilishga haqli. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasi va talaba o'rtasida baholash ballari bo'yicha yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar maxsus appelyatsiya komissiyasi tomonidan ko'rib chiqiladi hamda DAK raisi bilan kelishilgan holda xulosa qilinadi.

Umum kasbiy va ixtisoslik fanlaridan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar

1. Mc Connell, Brue. Economics. 19 th edition. Mcgraw-hill/Irwin, USA, 2014.
2. N. Gregory Mankiw. Principles of Economics, 7th edition. Amazon, USA 2014.
3. Paul A. Samuelson, William D. Nordhaus. Economics. 19th Edition. McGraw-Hill Companies. USA. 2009.
4. Xodiyev B.Yu., Shodmonov Sh.Sh. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. - T.: Barkamol fayz-media, 2017. - 783 bet.
5. Turizm: nazariya va amaliyot : Darslik / Boltabayev M.R., Tuxliyev I.S., Safarov B.Sh., Abduxamidov S.A. - Toshkent: Barkamol fayz media, 2018. - 400 b.
6. Ekskursiya xizmatini tashkil qilish. O'quv qo'llanma / Tuxliyev I., Amriddinova R., Tursunova G. - Toshkent: Barkamol fayz media, 2018. - 296 b.
7. Restoran biznesi marketingi. O'quv qo'llanma / Safayeva S.R., Xamidov O.X., Tolipova N., Abidova D.I. - Toshkent: Iqtisodiyot, 2016. - 212 b.
8. Технология гостиничного обслуживания / Волков Ю.Ф., Богданов Е.И. - Ростов на Дону: Феникс, 2003. - 384 с.
9. Ashim Gupta. Travel Agency and Tour Operations: Concepts and Principles. Publisher: Routledge; 2-edition. 2010, USA
10. Mike J. Stabler, Andreas Papatheodorou, M. Thea Sinclair. The Economics of Tourism. Publisher: Routledge; 2-edition 2010, USA.
11. Рябовой И.А., Забаев Ю.В., Драчевой Е.Л. Экономика и организация туризма. Учебного пособие. М.: «Кнорус» 2006.
12. Туризм и гостиничное хозяйство: Учебное пособие. под. ред. Л.П.Шматько - изд. центр «Март», 2010-392 стр.
13. Heryl Mallen and Lorne J. Adams. Event management in sport, recreation and tourism. Theoretical and practical dimensions. Third edition. © Routledge 711, Third Avenue, New York, NY 10017. 2017 y. 292 p.
14. Медлик С., Инграм Х. “Гостиничный бизнес”. Учебник. Издательство ЮНИТИ-ДАНА, 2005 г. 224 с.
15. Sayfutdinov SH.S., Nurfayzieva M.Z. “Turizm marketingi”. // O'quv qo'llanma T.: 2019. - 250 b.
16. Ergashxodjayeva Sh., Qosimova M., Yusupov M. “Marketing”. // Darslik, TDIU 2019 y.
17. Managing Quality Service in Hospitality: How Organizations Achieve Excellence in the Guest Experience Robert C. Ford, Michael C. Sturman, Cherrill P. Heaton, 2012. Delmar, Cengage Learning. - 516 pages.
18. Sifat menejmenti tizimi va uni sertifikatlashtirish: P.Ismatullayev va boshqalar. T.: Sano-Standart, 2014 y. - 336 b.
19. Sifat menejmenti Hojiahmedov G'. va boshq. T.: Cho'lpon, 2012 y.
20. Салимова Т.А. Управление качеством: Учебник. - 5-е изд. - М.: Изд. «ОмегаЛ», 2011. - 416 с.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi - T.: O'zbekiston, 2017. - 46 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF- 4947-sonli “O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirishning Harakatlar strategiyasi to'g'risida”gi Farmoni.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 17 yanvardagi “2017-2021 yillarda

O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini "Faol investitsiyalar va ijtimoiy rivojlanish yili"da amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risida" gi PF-5635-sonli Farmoni.

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli "2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi" Farmoni.

5. "O'zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni // Toshkent sh., 2016 yil 2 dekabr, PF-4861-son.

6. "O'zbekiston Respublikasi turizm salohiyatini rivojlantirish uchun qulay sharoitlar yaratish bo'yicha qo'shimcha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni // Toshkent sh., 2018 yil 3 fevral.

7. "Turizm to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni. O'zbekistonning yangi Qonunlari. - T.: Adolat, 2000,131-140 b.

8. "O'zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi faoliyatini tashkil etish to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. 2016 yil 2 dekabr, PQ-2666-son.

9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2018-2019 yillarda turizm sohasini rivojlantirish bo'yicha navbatdagi chora-tadbirlari to'g'risida"gi №PF-3217-sonli Qarori. Xalq so'zi. 2017 yil 17 avgust

10. O'zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. // Toshkent sh., 2016 yil, 2 dekabr, PF-4861-son.

11. "O'zbekiston Respublikasi turizm salohiyatini rivojlantirish uchun qulay sharoitlar yaratish bo'yicha qo'shimcha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. // Toshkent sh., 2018 yil, 3 fevral.

12. O'zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi faoliyatini tashkil etish to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. 2016 yil 2 dekabr, PQ-2666-son.

13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2018-2019 yillarda turizm sohasini rivojlantirish bo'yicha navbatdagi chora-tadbirlari to'g'risida"gi №PQ-3217-sonli qarori //Xalq so'zi. 2017 yil 17 avgust

Internet saytlari

1. www.press-service.uz — O'zbekistan Respublikasi Prezidentining matbuot xizmati
2. www.gov.uz — O'zbekistan Respublikasi xukumat portali
3. www.lex.uz — O'zbekistan Respublikasi Qonun xujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi
4. www.edu.uz - O'zbekistan Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi portali
5. www.world-tourism.org – Butun jahon turizm tashkiloti sayti
6. www.wttc.org – Turizm va sayohat bo'yicha butun jahon kengashi sayti
7. www.e-tours.ru – Ishbilarmon turlar, ko'rgazmalar va konferensiyalar sayti
8. www.travel-library.com – Sayohatchilar elektron kutubxonasi
9. www.mail.tdiu.uz - TDIU elektron kutubxonasi